

LOGON

▶	THEMA: HELDEN
▶	LEVENDE HEDEN: GOED EN KWAAD – EN DAAR BOVENUIT
▶	GEEST & ZIEL: EEN DAG MET EEN GROEP SOEFI'S
▶	KUNST: HIS BOBNESS

WWW.LOGON.MEDIA

International Editorial Board

Europa Italië: Eva Cristina Casciello, Duitsland: Lisa-Maria Worch,
Peter Herrle, Gunter Friedrich, Spanje: Michel Cohen, Nederland:
Peter Huijs, Polen: Wiesia Modrzejewska,
Zuid-Amerika Colombia: Diana Orrego, Brazilië: Adele Abdalla,
Afrika: Jacques Etoundi Ateba

Redactie Nederlandse editie

Frans Spakman, Hugo van Hooreweghe, Anneke Stokman,
Wendelijin van den Brul, Peter Huijs

Vormgeving Studio Ivar Hamelink

Redactie-adres

LOGON

Bakenessergracht 5
NL-2011 JS HAARLEM

e-mail: info@rozekruispers.com
website: www.rozekruispers.com

België

Lectorium Rosicrucianum v.z.w Lindenlei 12, B-9000 Gent
e-mail: secl lectoriumrosicrucianum@skynet.be
website: www.rozenkruis.be

Abonnementsprijs

Nederland:
Per jaar € 30,-
Losse nummers: € 7,95
Proefabonnement (2 nummers): € 10,-
Andere landen: per jaar € 40,-

Abonnementenadministratie

Stichting Rozekruis Pers, Bakenessergracht 5, NL-2011 JS Haarlem
IBAN: NL11ABNA0560177593. BIC: ABNANL2A

Nieuwe abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan

LOGON

Niemand weet wat morgen brengen zal, niemand weet wat moet, niemand weet de oplossing.

Het leven blijft een avontuur; voor avonturen heb je helden nodig. Helden ondergaan ‘grenservaringen’ om door te kunnen breken naar een nieuwe ‘set’ omstandigheden, naar een andere realiteit, andere dimensies. Hoe?

Ik was een kleine jongen en zat op een muurtje, de zon op mijn blote knieën.

‘Wat móét ik eigenlijk?’

De vraag was er plotseling en kwam diep, diep bij me binnen. Ik schrok zo hevig dat ik snel wegrende, maar het moment ben ik nooit vergeten.

Steeds weer heb ik in mijn leven het één-zijn gezocht met mensen die mij lief en dierbaar zijn.

Het lukte tot op zekere hoogte, maar ‘iets’ bleef altijd ‘buiten’.

Op een nacht was ik werkelijk ‘buiten’, helemaal: een punt in het al, onbeweeglijk, in grote stilte, met een helder bewustzijn. Ik ervoer de gigantische diepte van de schepping – en ik tuimelde erin. Impulsen gingen van ‘mij’ uit, en van alles in deze sfeer. Zij werkten in op onze wereld, door dat ‘iets’ heen, dat ik niet kon herkennen. Van verre zag ik hoe ik in mijn bed lag.

Sinds deze ervaring weet ik dat er in aanleg een spanningsboog in ons is die reikt tot in het transcendente. Om die op te durven moet je een held zijn!

Iedere held zoekt zijn eigen avontuur. Meestal gebruikt hij dit om zichzelf af te leiden van dat waartoe hij in staat is, waartoe hij geroepen is. In onze tijd is er steeds meer hulp voor een innerlijke weg – maar vergeet niet je naaste te helpen.

De held, de heldin, is daarbij je bewustzijn. Als je je op weg begeeft, vind je medestanders en stuit je op tegenstanders – aspecten in het eigen wezen. Je innerlijke bewogenheid stuurt je in uiterlijke situaties – je slaagt of faalt, al naar je zelfvergeten dienstbaar zijn. Bij alles werkt, onbenoembaar, ‘iets’ op de achtergrond, een bron van moed, kracht en motivatie om verder te gaan – of opnieuw te beginnen. Daarom kan de held alles!

Veel plezier bij het lezen van de enkele reële persoonlijke verhalen in deze editie,
veel realiteitszin bij jouw avontuur, wees een held, en: al het goede.

Inhoud

▷ De reis van de onsterfelijke	4
Angela Paap	
▷ De spirituele weg als innerlijk avontuur	10
Anne Boller	
▷ De monomythe van de mensheid en het scenario in de originele Star Wars-trilogie	14
Thomas Schmidt	
▷ Erfenis	22
Anneke Munnik	
▷ His Bobness	26
Johan van der Cammen	
▷ Het pad van Christiaan Rozenkruis	30
Angela Paap	
▷ Harry Potter en de ontmoeting met het kwaad	36
Jean Pierre Weber en Gunter Friedrich	
▷ Vertrek naar de matrix	44
Myriam Haentzschel	

▷ Is 'de' matrix een holografische simulatie	48
Frans Spakman	
▷ Het zwaard van de held, het zwaard van vrede	52
Pam Wattie	
▷ Een dag met een groep Soefi's	56
Shihabuddin Yahya Suhrawardi	
▷ Twee interviews over de spirituele levensreis	64
Angela Paap	
G. Alfred Kon, antroposoof	
Ida Meeter, rozenkruiser	
▷ Goed en kwaad en daar bovenuit	70
Gunter Friedrich	
<hr/>	
▶ Citaat	9
De vier inzichten, de wijsheid van de Tolteken	
Don Miguel Ruiz	
▶ Column	21
Ja maar - Watcher	
▶ Boeken	78
De Bijbel – Maayke Stobbe	
De meeste mensen deugen – Frans Spakman	
Geheime Figuren der Rosenkreuzer	

WS

▷	TEKST: ANGELA PAAP
▷	LAND: DUITSLAND
▷	BEELD: WS
▷	RUBRIEK: SPIRIT & SOUL

De reis van de onsterfelijke

Angela Paap

Het leven is altijd een reis naar onszelf. Het is een avontuur, omdat het ons confronteert met het onverwachte, het ongewone, en vaak ook met het ongewenste – uitdagingen die wij uiteindelijk alleen door zelfoverwinning aankunnen. Maar wie in het leven diep naar binnen kijkt, stelt zichzelf de vraag: wie is het eigenlijk, die de reis onderneemt?

De meeste mensen verlangen naar interessante ervaringen. Maar zij willen ook zekerheid. Groei en ontwikkeling, gráág – maar alsjeblieft binnen de comfortzone. Op die manier willen wij ons graag ontwikkelen, ontplooien, bewijzen. Daarom zijn avonturen die beheersbaar schijnen, zo geliefd. Er is een enorme keus, en je kiest zelf de gewenste intensiteitsgraad. Liever een (niet al te gewaagde) bergbeklimming of bungee-

jumpen? Een trip door de woestijn of een strandvakantie met folklореavond? Een thriller of een liefdesroman? Of een liefdesaffaire? Je doet ervaring op, maar daarbij groeit in het algemeen alleen maar de verzameling interessante ogenblikken. Al snel wordt het beleefde weer vergeten, want er was niets werkelijk verrijkends, alleen een beetje kleur, iets wat optrad en weer verbleekte.

Veroorzaakt onze ‘normaliteit’ de crises?

Spannender wordt het als je de blik richt op het wereldgebeuren. Daar kun je overal crises waarnemen: de klimaatcrisis, de milieucrisis, de vluchtelingen crisis, groeiende agressie tussen staten, omvallende staten, omvallende verdragen. En naast alle andere dan nu ook de Covid-19-crisis, die het gehele wereldbeweeg stillegt. Het ligt voor de hand om ons af te vragen wat deze crises ons te zeggen hebben. Worden ze veroorzaakt door onze ‘normaliteit’? Is het mogelijk dat we vaak onverschillig staan tegenover de gevolgen van onze manier van leven, onverschillig voor wat wij vanwege onze angsten, wensen en ambities veroorzaken? Worden in het groot de problemen weerspiegeld die wij in het kleine, in ons privéleven, niet helder genoeg waarnemen en niet oplossen? Valt ons privéleven niet vaak uiteen in met elkaar strijdige interesses; brengen onze eigen conflicten ons niet steeds weer tot inertie? Een crisis is een beslissende situatie en kan, als de goede beslissing op het juiste moment genomen wordt, een keerpunt zijn.

De mensheid kan globaal alleen anders handelen als vele mensen de problematiek in zichzelf erkennen en bereid zijn tot zelfkennis. Kunnen wij ons expansieve ik tot zwijgen brengen? Het gaat erom waar te nemen dat wij, ondanks onze intelligentie, vele dingen niet willen zien, dat onze harten vaak koud en onverschillig zijn, dat onbewuste angsten veel van onze keuzes veroorzaken en ons ervan afhouden de noodzakelijke veranderingen positief tegemoet te treden. Wij kennen onszelf niet en deze onbekendheid reikt dieper dan alleen in het uiterlijk waarneembare leven. De kennis die ons ontbreekt, ontstaat alleen als het tijdelijke in ons overgaat tot een ontmoeting met het eeuwige.

Ons leven ‘in het kleine’ kan ons veel van de nodige dingen leren. Vaak zijn het juist de overwonnen moeilijkheden,

zelfs verliezen, waaruit wij verlicht en gesterkt tevoorschijn komen. Verlicht, omdat wij weer een illusie overboord gegooid hebben, hoewel in het begin meestal niet vrijwillig. Gesterkt, omdat wij ervaren hebben dat het verlies ons op een merkwaardige manier niets wezenlijks kon ontnemen. Een onverwachte vrijheid komt aan het licht, een beginnende onafhankelijkheid van dingen en omstandigheden, van wensen, angsten en gewoontes.

Over de stroom van het leven

Ieder werkelijk zich bezighouden met mensen en situaties kan in deze zin verlichtend en bevrijdend werken. Wie het waagt spontaan een situatie te volgen en de eigen levensplannen opzij te zetten, ja een schijnbaar voor de hand liggend pad te verlaten, ontdekt nieuwe kanten in zichzelf. Zo’n mens vindt juist in de overgave aan het onverwachte diepten in zich waarvan hij niets wist. Hij ontdekt dat het knutselen aan het eigen zelf minder tot een doel leidde dan dat wat de stroom van het leven zichtbaar gemaakt heeft. Ook hier ontstaat nieuwe vrijheid – bevrijding van zichzelf etaleren, van vooringenomen rollen. Je nadert dan de vraag of het zelf uiteindelijk definieerbaar en begrensaar is. Is dat zelf niet in de zelfvergetenheid, in het samenwerken met anderen, het eerlijkst?

Door al deze ervaringen scherpt zich onze blik. Wij zoeken nu naar vervulling, naar liefde, naar volmaaktheid. Vanaf hier wordt het moeilijk, want de ervaring van de vervulling laat zich niet vasthouden. Proberen wij dat, dan ontstaat stagnatie. Wij zoeken werkelijke liefde en dan merken we dat we voorwaarden stellen, dat we ongewild geven en nemen tegenover elkaar stellen. Het aanvankelijke grote gevoels‘voorschot’ dat we wegschenken, willen we later toch weer terug hebben. Het wordt als normaal beschouwd om te denken dat het leven (en de anderen) ons iets

Het eeuwige spiegelt zich in ons – verstaan wij het?

schuldig zijn. Maar is dat zo?

Zoeken we volmaaktheid, dan moeten we wérkelijk worden; daar hoort bij dat we in denken, voelen en doen één zijn. Maar er zijn veel innerlijke conflicten. We zouden de zekerheid willen van welstand en ook de vrijheid van lichte bagage. We zouden één willen zijn met alle zielen daar buiten, maar het liefst alleen vanuit de bescherming van de eigen vier muren. We zouden willen helpen en vormgeven, maar op welke basis en met welke inzet? Kunnen we waarachtig zijn; kunnen we goed zijn? Kan een mens wel goed zijn? 'Er is niemand goed, ook niet een,' zegt Jezus. Deze zin is als een schot voor de boeg, maar kan het zoeken van de ziel niet tegenhouden.

Het leven schenkt ons steeds weer avonturen, in onverwachte ontmoetingen, in betrekkingen die wij aangaan, in conflicten die wij accepteren en doorleven, eenvoudig omdat ze zich voordoen. In falen, dat onverhoopt een innerlijke schat vrijmaakt – dat een plaats in het innerlijk laat zien waarin mijn en dijn, vals en echt, versmelten in iets nieuws. Er doet zich een pad voor waarop vertrouwen ontstaat en het mogelijk wordt 'ons zelf' te verliezen, zonder verwachtingen, en daarbij gedragen door dat onbekende dat aan het eind van het pad op ons wacht.

Het eeuwige in ons reist door ruimte en tijd

Hoe zou onze levensreis eruitzien, als wij die vanuit het eeuwige gezichtspunt in ons zouden kunnen beschouwen? Wij zoeken 'ons zelf'; het eeuwige in ons zou zich als het ware zelf willen tonen. Wij spiegelen ons in mensen en dingen; het eeuwige spiegelt zich in ons – verstaan wij het? Wij zoeken de volmaaktheid in vergankelijke dingen, maar ze zijn 'alleen maar een gelijkenis' van het eeuwige. Wij zoeken verbondenheid en laten ons daarbij boeien, maar daar is het onsterfelijke in ons dat

met alles verbonden is en zijn tijdelijke boeien wil afwerpen. Wij hebben een tijdsbestek van circa tachtig jaar tot onze beschikking; het eeuwige reist al ondenkbaar lange tijden door ruimte en tijd. Wij staan in de afscheiding maar het eeuwige is een integraal deel van het goddelijke al: een microkosmos, een klein universum dat met onze hulp zijn reis naar het doel zou willen maken. Dat wil zeggen, alle ervaringen die wij opdoen, doet de microkosmos met ons op. Wij beleven een avontuurlijk leven – maar het avontuur van de microkosmos, van het eeuwige in ons: dat zijn wij.

Vaak, als we verliezen of moeilijkheden overwinnen of iets bijzonder moois of enerverends beleven, kan er een moment van vrijheid opflitsen. Dan handelen we zonder angst, dan laten we los, zonder bang te zijn voor de consequenties. In het begin is het een proces van zielerijping. Hieruit ontwikkelt zich bewustzijn voor dat wat van de ziel is, groeit er openheid voor het ondoorgrondelijke, het eeuwige in ons (en in alle anderen!). Wij leren naar ons innerlijk te luisteren. Wie verder gaat, in hem kunnen liefde en overgave aan het goddelijke zelf groeien. Voor het eerst ontstaat de waarneming dat het eeuwige het tijdelijke nodig heeft, dat het met onze hulp een ontwikkeling doormaakt. Een bewuste ontmoeting is nog niet mogelijk. Maar er geschiedt iets uitzonderlijks: alle gebeurtenissen worden tot een open deur – als wij die doorgaan, naderen wij het eeuwige in ons, door alles heen wat ons leven bepaalt. Het schijnt dan dat alles wat gebeurt ons deze weg wijzen wil.

Tegelijk is er al een grote verandering begonnen: in het bewustzijn, in het denken, in het voelen. Grenzen worden opgeheven. Angsten, vijandschap en polariteit worden zwakker, de eenheid in alles wordt zichtbaar. Meer nog, zij wordt tot de basis van ons denken en voelen. Dat is het begin van een trans-

formatie. Wie deze weg consequent verder gaat, in hem groeit een nieuwe wil die de gewoonten en de oude stofelijke bindingen overwint – en die uiteindelijk tot een bron van levenskracht wordt die nooit versaagt, die wordt tot een deur naar onvergankelijk leven.

Nieuwe krachten vloeien binnen in het gehele wezen, veranderen het. Voor het tijdelijke ik is het een weg van loslaten, van dienen, van ‘ondergang’ en ‘opgang’ in het nieuwe, dat naderbij komt. Ten slotte is het een wedergeboorte uit het eeuwige in ons. Wie deze weg gaat, wordt bewust tot bewoner van twee werelden, de eeuwige en de tijdelijke. Bestaat er een groter avontuur dan deze reis? ▲

▷	TEKST: DON MIGUEL RUIZ
▷	LAND: MEXICO
▷	BEELD: LIGHTNING. THE INTERNET
▷	RUBRIEK: CITAAT

De vier inzichten wijsheid van de Tolteken

Hij had ontdekt dat hij een spiegel was voor de rest van de mensen, een spiegel waarin hij zichzelf kon zien. ‘Iedereen is een spiegel,’ zei hij. Hij herkende zichzelf in iedereen, maar niemand herkende zich in hem. En hij besepte dat iedereen droomde, maar zonder zich dat bewust te zijn, zonder te weten wat ze feitelijk waren. Ze konden zichzelf niet in hem herkennen omdat er een muur van mist tussen de spiegels hing. En die muur van mist werd gecreëerd door de interpretaties van die lichtbeeldenissen – de Droom van de mensen. Toen besepte hij dat hij waarschijnlijk weldra alles wat hij had geleerd zou vergeten. Hij wilde zich graag alle visioenen die hij had gehad herinneren, dus hij besloot zichzelf Beslagen Spiegel te noemen, opdat hij voor altijd zou weten dat materie een spiegel is en dat het de rook tussen de spiegels is die ons belet te weten wie we zijn. Hij zei: ‘Ik ben de Beslagen Spiegel, want in ieder van jullie kijk ik naar mezelf, maar we herkennen elkaar niet door de rook tussen ons in. Die rook is de Droom en de spiegel ben jij, de dromer.’

▷	TEKST:	ANNE BOLLER
▷	LAND:	DUITSLAND
▷	BEELD:	DEVARATH/PIXABAY
▷	RUBRIEK:	SPIRIT & SOUL

De spirituele weg **als** **innerlijk** **avontuur**

De weg van de spirituele avonturier houdt zich niet bezig met goedkope successen. Hij strijdt moedig tegen de duisternis in zijn eigen innerlijk. Daarmee laat hij het licht naderbij komen.

 Anne Boller

W

Wij leven in een tijd die arm is aan natuurlijke avonturen. Door de toenevende beschaving zijn vele gevaren uitgebannen, die ooit het dagelijks leven bedreigden. De collectieve gevaren die wij bezworen hebben, leveren voor het individu in de regel geen persoonlijk avontuur op. De behoefte aan zekerheid is toegenomen, maar tegelijkertijd verlangt de mens, vooral als hij nog jong is, naar avonturen en ook de oudere mens heeft altijd nog afwisseling en prikkeling van de zintuigen nodig. Aan de onstillebare nieuwsgierigheid van kinderen zien we al dat dit fenomeen een oerbehoefte is. De kleintjes onderzoeken en proberen alles uit wat ze tegenkomen en vragen zich niet af of het gevaarlijk zou kunnen zijn. Men noemt het spel, hoewel het iets zeer ernstigs is, want zonder deze basishouding kan de persoonlijkheid niet de rijpheid verkrijgen die nodig is om haar latere levensopgave ter hand te nemen.

Commercialisering

Media construeren avonturen voor elke leeftijd, opdat verveling, angsten en spanningen – alhoewel slechts tijdelijk – geneutraliseerd worden en de consument zonder risico zijn innerlijke drang naar iets nieuws kan volgen. De commercialisering van de hang naar avontuur dient de productieprocessen. Zo wordt de meestal onbewuste behoefte naar iets werkelijk nieuws, het oerverlangen naar de absolute waarheid, in de kanalen geleid die wij zo goed kennen. De creativiteit lijdt en de uitgang is versperd. Omdat de mens anders zou willen zijn dan hij is, heeft hij objecten nodig om zich mee te identificeren. Meestal

zijn dit bijzondere persoonlijkheden. Het kan ook de identificatie met een vreemd, geheimzinnig lijkend land zijn. Dan boekt men een goedkope reis met gegarandeerd avontuur. Voor wie zich graag met een held identificeert, is er Harry Potter. Maar identificatieobjecten vormen het grootste deel van het avontuur. Elk laat op zijn eigen manier met zich spelen. Avontuur wordt tot imitatie. We draaien in een cirkel rond, als we naar steeds iets nieuws en iets beters verlangen. Waarom komt er geen einde aan het zoeken in duizend richtingen? Zouden we een heel ander soort ‘prestatie’ moeten leveren, een die niet overbodig is? Het zou er een moeten zijn die uitstijgt boven de onvolmaakte gewone wereld, tot in een heel andere wereld. En deze andere wereld bestaat! In ieders hart rust een nietig vonkje uit de vergeten goddelijke wereld en wacht erop dat ‘zijn mens’ hem herkent en hem helpt om weer helder te kunnen stralen.

Opgang

Het proces dat tot het licht voert, is een innerlijk avontuur. Het verlangt de bereidheid om zich door het onverwachte te laten verrassen. Daar is moed voor nodig. De lichtzoeker leert zichzelf en de gewone wereld onopgesmukt kennen, met alle gebreken en tegenstrijdigheden. Hij treedt dat wat hij ziet moedig tegemoet. Het is de strijd van de held tegen het duistere in zijn eigen innerlijk. Enerzijds erkent hij dat hij deel uitmaakt van de angst van de gewone wereld, die vreest voor zijn eigen ondergang. Anderzijds bespeurt hij de opgang in de goddelijke wereld

Waarom komt er geen einde aan het zoeken in duizend richtingen?

in zich als een nieuwe kracht en wendt zich daarheen. Hij laat het licht tot zich naderen.

Naderen, of aankomen, heet in het Latijn *advenire*, waarop het woord avontuur etymologisch is terug te voeren (Engels *adventure*, Frans *aventure*). Dit wijst ook op het woord *Advent* (Latijn *adventus* = aankomst). Johannes is de wegbereider die de komst van het licht verwacht, die het laat naderen. Hij is de aardbewoner die verder gaat dan zijn burgerlijke plichten en 'ja' zegt tegen het avontuurlijke proces van de zelfkennis, wat, met het nodige uithoudings-

vermogen, leidt tot de Godskennis in het eigen hart. Als de geest afdaalt en het gewone leven doorkruist, wordt het licht in het hart. En alle lichtimitaties verbleken.

Niet alleen de media leveren ons avontuurimitaties. De mens levert ze aan zichzelf als hij het spirituele niveau niet wil leren kennen. Desondanks kunnen de imitaties ons helpen, als we opmerkzaam zijn en er niet bij blijven staan, om iets van de waarheid die achter de dingen ligt te vermoeden. Om met Goethe te spreken: 'Al het vergankelijke is slechts een gelijkenis.' 🌊

▷	TEKST:	THOMAS SCHMIDT
▷	LAND:	DUITSLAND
▷	BEELD:	GERD ALTMANN/PIXABAY
▷	RUBRIEK:	TIJDSBEELD

De MONOMYTHE van de MENSHEID

en het scenario
in de originele
Star Wars-trilogie

Thomas Schmidt

De reis van de held is de universele oervertelling van de mensheid. Je vindt hem in alle culturen en in alle eeuwen, en wel met zulke geringe variaties dat de mythenonderzoeker Joseph Campbell hiervoor het begrip ‘monomythe’ heeft gelanceerd.

De geschiedenis begint in een crisissituatie. Duistere machten hebben de plaats van handeling – het sprookjesachtige rijk, de vreemde wereld, of de ver, ver verwijderde galaxy – met geweld ingenomen en staan op het punt definitief te overwinnen. In deze situatie treedt een nieuwe speler op, die niets te maken heeft met het doorsneebeeld van de held als een moedige strijder, opgewassen tegen alle gevaren: de archetypische held is aanvankelijk noch moedig noch ervaren, maar in hoge mate zwak, moedeloos en onwetend. Zijn afkomst is ofwel onbekend, of zeer buitengewoon (geboren uit een maagd, kind van belangrijke maar vroeg gestorven ouders, vondeling of iets dergelijks). Al gauw komen er andere spelers bij, die eveneens voortkomen uit de universele voorraad archetypen: de wijze, vaderlijke mentor, de eenzame strijder met veel levenservaring, het zuivere, vrouwelijke element, met enerzijds behoefte aan bescherming, anderzijds zeer zelfstandig, en nog veel meer. Als aan de held zijn noodlottige opdracht wordt onthuld, wil hij zich daar aanvankelijk ontzet aan onttrekken. Maar gedwongen door dramatische ontwikkelingen gaat hij dan toch, begeleid door zijn helpers, op weg, groeit met hun hulp boven zichzelf uit, faalt intussen schijnbaar catastrofaal en overwint aan het eind de tegenstander, waardoor deze tegelijkertijd verlost wordt. De reis van de held kun je verdelen in drie grote fasen: op weg gaan, inwijding, voleinding. De voleinding leidt tot

een volkomen bevrijding en vernieuwing, die ver uitgaat boven de bekende referentiekaders en daarom niet meer geschetst kan worden. Daarom eindigen de vertellingen in de regel schijnbaar banaal of het eind blijft volledig open. In dit verband zijn de pioniers van de psychoanalyse van grote betekenis: aan C.G. Jung danken we de kennis over de archetypen, terwijl Sigmund Freud in zijn droomduiding het beeldenalfabet van het onbewuste heeft ontsloten. Toen hij de mensheidsmythen en de wetenschap van de droomduiding vergeleek, vond Joseph Campbell in navolging van Jung uit dat in de dromen van veel cliënten van Jung en Freud dezelfde situaties, met dezelfde beelden, voorkwamen als in de mythen van de volkeren. Daaruit trok Campbell, net als Jung, de conclusie dat mythen collectieve dromen en dromen individuele mythen zijn.

De talloze, wereldwijd min of meer gelijkvormige vertellingen van de reis van de held laten zich gemakkelijk uitleggen als beeldende, versluisde schetsen van een innerlijk menselijk proces. Ieder van ons is de held of heldin van zijn of haar leven. Overgebracht op het innerlijke niveau zijn de held, zijn begeleiders, helpers en tegenstrevers gepersonifieerde aspecten van de menselijke psyche. De reis van de held is, zo beschouwd, de beeldende, in het uiterlijke getrokken schets van een innerlijk proces van zelfverwerkelijking, waartoe elk mens geroepen is.

Op de een of andere manier heeft ieder

mens wel de behoefte dit innerlijke proces te volvoeren. Daarin zou wel eens de basis kunnen liggen voor het jarenlang voortdurende, ononderbroken succes van vertellingen op dit vlak, zowel in literatuur als in film.

Het scenario van Star Wars

Laten we de originele Star Wars-trilogie eens vanuit dit gezichtspunt bekijken. A new hope (1977), The empire strikes back (1980) en The return of the Jedi (1983) verbeelden op een heel heldere manier de drie grote fasen van de reis van de held. Ze lijken hierbij op de grote, eveneens drielidige roman van de vorige eeuw over de reis van de held, J.R.R. Tolkiens The Lord of the Rings. De schepper van Star Wars, George Lucas, was duidelijk beïnvloed door het monumentale werk van Joseph Campbell over de reis van de held in de mythologieën van de wereld. Star wars in het Nederlands is zoiets als oorlogen in de sfeer der sterren. Het gaat dus om een zeer ingrijpende, met alle middelen gevoerde, existentiële, een omwenteling veroorzakende strijd, die op het vlak van de 'sterren' wordt uitgevochten. Duizenden jaren lang kende men in verschillende culturen het begrip van de menselijke microkosmos. Daarmee wordt bedoeld het totaalsysteem dat ieder mens vormt, waarin steeds weer persoonlijkheden incarneren en waarin de ervaringsessentie uit al deze levens is opgetekend. Deze essenties van voorgaande levens vormen zich tot 'sterren' in het inner-

lijke firmament van de mens. Zo wordt alles wat op grote schaal, in de macrokosmos bestaat, getrouw afgebeeld in het menselijke systeem. Wij leven daarin met ons tijdelijke ik, dat door geweldige, onbewuste krachten omgeven is. Wanneer een mens het in de reis van de held zo beeldend geschetste, innerlijke proces doorvoert, dan is het resultaat een fundamentele verandering, vernieuwing en bevrijding van de microkosmos. In de Openbaring van Johannes staat hierover: 'En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.' De microkosmische 'aarde' is onze persoonlijkheid met haar stoffelijke lichaam.

Wederopbouw

Het universele menselijke inwijdingsmysterie heeft niet als doel een 'verlichting' in welke vorm dan ook, van de tijdelijke ik-persoonlijkheid, niet als doel geluk, succes en harmonie in onze tegenwoordige toestand, maar een volledige, existentiële vernieuwing en wederopbouw van de oorspronkelijke, 'heilige' (dat is volmaakte) toestand. Het hiervoor benodigde proces kun je in het voorbereidende stadium zien als 'strijd' in bovengenoemde zin. Een zeer ingrijpende, met alle middelen gevoerde, existentiële, een omwenteling veroorzakende strijd die wordt gevoerd tussen de 'goede', bevrijdende krachten, die de mens weer met zijn transcendenten midden, de kern van de microkosmos, willen verbinden, en de 'boze' krachten van de tegenstrever, die hem uit zelfhandhaving wil vasthouden

in zijn tegenwoordige, onvolkomen, min of meer onbewuste, eindige toestand. De innerlijke reis van de held begint als een mens zich bewust wordt van de noodzaak om te veranderen, en besluit daaraan actief mee te werken. Terwijl zijn of haar uiterlijke leven in vele opzichten onveranderd blijft, begeeft zich in het innerlijke, figuurlijk gesproken, een aanvankelijk zwak, hulpeloos en nog heel onbeduidend aspect op een bewustwordings- en overwinningsreis door de psychische binnenwereld van het eigen zijn. Hij ervaart daarbij de dringend nodige hulp van zijn 'begeleiders', dat wil zeggen ziele-aspecten die door de ontstane innerlijke bewogenheid steeds actiever worden. De originele Star Wars-trilogie begint in een situatie die iemand in overdrachtelijke zin ook bij zichzelf kan constateren: de totale 'galaxy' bevindt zich in de greep van een 'boos imperium' dat op het punt staat de 'doodster' in gebruik te nemen. De doodster is een ruimtestation van de omvang van een maan, dat hele planeten kan verstoren. In het firmament van de microkosmos heeft zich dus een ten diepste onnatuurlijk krachtpunt uit levensvijandige krachten gevormd, dat in staat is de andere krachtpunten in de mens te beheersen en zelfs weg te vagen. Maar het 'goede' is er nog: vanuit een geheime basis – een andere ster of krachtpunt in de microkosmos, waarvan de positie aan de tegenkrachten onbekend is – voert een rebellenalliantie een guerrillaoorlog tegen het imperium.

Daarbij wordt een deelovertwinning behaald: spionnen van de rebellen kunnen de plannen van de doodster buitmaken. Nu is prinses Leia – het vrouwelijke principe, de emotionele intelligentie, die in de loop van het verhaal nieuwe dimensies ontvouwt – met de plannen op weg naar de geheime rebellenbasis. Daarbij wordt ze door Darth Vader, de hoofdpersoon van de tegenkrachten en opperste dienaar van de imperator, gevangengenomen en naar de doodster gesleept. Maar voor die tijd lukt het haar de plannen in de opslagruimte van een robot over te brengen. Deze robot, genaamd R2-D2 is deel van een robotduo dat in de films voor de humoristische noot zorgt, maar eveneens van diepe betekenis is en overeenkomstige innerlijke aspecten symboliseert.

Waardeoordelen

R2-D2 is in principe een intelligente, kunstmatige mecanicien en universele probleemoplosser. Hij communiceert door middel van binaire fluit- en piepgeluiden die door de medespelers verstaan worden, maar waar de toeschouwers natuurlijk geen weet van hebben. Hij wordt terzijde gestaan door C-3PO, een vaag mensachtige, gouden robot, die in de stoffige, zogenaamd betoverende scènes van de films steeds licht misplaatst werkt. C-3PO heeft een pedante, angstige persoonlijkheid. Hij beheerst circa zes miljoen (dus alle) talen, is geprogrammeerd op etiquette en kan machines aansturen maar beschikt niet over werkelijke intelligentie: hij

De held is thuisloos geworden

begrijpt per definitie niet het wezenlijke van een situatie maar is voortdurend aanwezig met waardeoordelen. We kunnen C-3PO duiden als de nog niet vernieuwde, stomweg mechanisch oordelende moraal en R2-2 als de praktische intelligentie. Samen vormen deze beide het nog tamelijk beperkte verstandsbe-reik van de persoonlijkheid.

Terwijl prinses Leia's schip over de woestijnplaneet Tatooine wordt ge-leid, lukt het de beide robots in een reddingscapsule te vluchten. Na een noodlanding op Tatooine en verdere verwickelingen raken ze in handen van een boer. Onder de bescherming van deze boer leeft Luke Skywalker ('hij die in de hemelen wandelt', een naam die het latere belang doet vermoeden).

Luke wordt over zijn herkomst in het onzekere gelaten maar hij droomt van vrijheid en heldendaden in de strijd tegen het imperium. Alleen, hij kan de planeet niet verlaten.

De opdracht

Naast de plannen heeft prinses Leia aan R2-D2 ook een oproep om hulp meegegeven voor Obi-Wan Kenobi, een voormalige Jedi-ridder die eveneens op Tatooine woont. Nog in de nacht vliegt R2-D2 de woestijn in om Obi-Wan te zoeken. Na een dramatische zoekactie stuiten Luke, R2-D2 en C-3PO ten slotte op de oude inwoner Ben, van wie al gauw duidelijk wordt dat het Obi-Wan is. Obi-Wan vertelt Luke dat zijn vader door Obi-Wans voormalige leer-

ling Darth Vader verraden en vermoord is, overhandigt hem het lichtzwaard van zijn vader en roept Luke op om hem te begeleiden: de noodlottige opdracht wordt aan de held onthuld. Luke wijst de opdracht aanvankelijk af, zoals het in de heldenverhalen en in het menselijke leven gebruikelijk is: zij is té groot. Maar dan grijpen noodlottige omstandigheden in. Imperiale troepen volgen het spoor van de beide robots naar de boerderij, vermoorden Lukes pleegouders en branden zijn huis af. De held is thuisloos geworden. Verbijsterd sluit Luke zich bij Obi-Wan aan.

Deze dubbele ontworteling – de voorlopig mistige afkomst en het verlies van het thuis dat hij tot nu toe had – zijn steeds weerkerende eigenschappen van de archetypische held; zij wijzen erop dat de centrale kern van het bewustzijn van de mens stamt uit een oorsprong die uitgaat boven onze wereld.

Obi-Wan Kenobi komt overeen met figuren als Merlijn, Gandalf, Perkametus, of Vergilius uit De Goddelijke Komedie. Zij belichamen een oud, innerlijk, menselijk wijsheids- en ervaringsprincipe, dat de komende vernieuwings- en bevrijdingsprocessen zelf niet kan volbrengen maar zich onvoorwaardelijk aan de held, aan het bewustzijn van de mens, ter beschikking stelt.

Omdat Obi-Wan, Luke en de robots geen opzien mogen baren, huren ze een smokkelaar in als piloot: Han Solo en zijn niet-menselijke copiloot Chewbacca. Deze beide symboliseren wilsaspecten van het ego: zijn egocentrisch-

pragmatische en zijn animale kant. Met zijn wil kan het ego de toestand van de microkosmos overwinnen noch verlaten, maar hij verwerft zich door list een zekere relatieve vrijheid om buiten de wet te opereren, dat wil zeggen los van de krachten die de mens aan de dwangmechanismen van zijn omgeving binden. Het schip van deze beide, de Millennium Falcon, is het snelste schip van de galaxy; het treedt nu in dienst van het naar vernieuwing strevende bewustzijn. Han en Chewbacca schakelen daarmee de reusachtige, krakkemikkige oorlogsschepen van het imperium uit. Luke, Obi-Wan en de robots met Han en Chewbacca begeven zich aan boord van de Falcon en zetten koers naar de thuiswereld van prinses Leia. Intelligentie, moraal, ervaring, ego en wil, hebben zich met het innerlijke heldenprincipe samengevoegd en beschikken nu over een voertuig (hier kan worden herinnerd aan het belang van dit begrip in de Indische wijsheidsleer), waarmee ze de innerlijke werelden van de microkosmos verregaand ongehinderd kunnen bereizen.

Het avontuur neemt zijn loop... ▲

▷	COLUMN: WATCHER
▷	LAND: NEDERLAND
▷	BEELD: MEME
▷	RUBRIEK: COLUMN

Ja, maar. . .

Als antwoord op een vraag hoor je het heel vaak: Ja, maar... Heb jij ook wel eens dat je daar een beetje de kriebels van krijgt? Ik onderga dat onbehaaglijke gevoel tenminste wél.

Het wordt best heel vaak gezegd. Is dat dan een probleem? Wat is er eigenlijk mis mee?

Bij mij komt dan steeds het gesprek tussen twee zakenmensen naar boven dat ik jaren geleden in een vliegtuig hoorde. Die mannen zaten een stuk achter mij en ik kon ze niet zien. Hun gesprek kabbelde een tijdje voort totdat de ene antwoordde met de uitspraak: 'Ja, maar...' Waarop de andere zeer gedecideerd zei: 'Waarom zeg je steeds Ja, maar...? Zeg dan gewoon nee, als je dat bedoelt en niet: 'jaaahh, maaaaarr...'.

Ik was het meteen eens met die laatste opmerking, omdat het voor mij nu steeds een lichtelijk vervelend gevoel naar boven doet kruipen, elke keer als ik iemand ja, maar... hoor zeggen.

Ik ben er over blijven nadenken, waarbij verschillende gedachten naar boven kwamen. Eentje kwam er steeds terug, namelijk dat het woord 'maar' afbreuk doet aan

de bevestiging die in het woord 'ja' ligt. Het wordt me steeds duidelijker dat 'ja' een heel positief woord is, in tegenstelling tot zijn tegenpool 'nee'. Bij sommigen gaat hun afkeer voor 'nee' heel ver, gezien ook het boek: Never take no for an answer en de gelijknamige film.

Je kunt natuurlijk denken dat niet alles in deze wereld zwart-wit is. En dat je met het woordje 'maar' na de bevestiging 'ja' wat nuances kunt aanbrengen. Dat is een mogelijkheid en tegelijkertijd de reden waarom ik in mijn zoeken naar het absolute, het onvoorwaardelijke, het 'JA', een aanmerkelijke afkeer heb ontwikkeld van het woordje 'maar'.

Zo kom ik als vanzelf bij het 'alles of niets'. Wie een beetje Bijbelvast is, kent de uitspraak van Mattheüs: 'Je kunt niet God en de Mammon dienen', of het onvoorwaardelijke 'alles of niets'. Het woordje 'maar' bij 'ja'

doet echt afbreuk aan het 'alles' en brengt het 'niets' een stapje dichterbij. Nu begrijp je waarom ik het woordje 'maar' uit mijn vocabulaire schrap en dat het tweeletterige woord 'JA' mijn grootste favoriet is, zodat mijn 'ja' 'ja' is en mijn 'nee' 'nee'.

ALLES OF NIETS

ERFENIS

▷	TEKST: ANNEKE MUNNIK
▷	LAND: NEDERLAND
▷	BEELD: PAUL KLEE
▷	RUBRIEK: TIJDSBEELD

Soms gebeurt er iets wat je een ander niet wilt onthouden, vanwege het mysterie en het belang ervan. Je weet dat mensen je meewarig zullen aankijken en daarnaast hoort er een soort waarschuwend voor gevoel bij, waardoor je je afvraagt of je het wel mág vertellen. Maar goed, ik heb nu besloten om het bekend te maken, al zijn er misschien maar weinigen die er iets in herkennen.

Anneke Munnik

Het begon een jaar of zeven geleden toen er een brief op de mat plofte van een notariskantoor. Ik werd uitgenodigd voor een bijeenkomst met mijn broers en zussen, bij de notaris, vanwege een erfenis. Mijn oudere broer, die ik al zeker veertig jaar niet meer had gezien of gesproken, was overleden. Eerlijk gezegd was het bestaan van deze broer, Hans, zo onbelangrijk voor mij, dat ik nooit aan hem dacht, laat staan dat ik een erfenis van hem verwachtte. Geen idee wat die man deed of hoe hij leefde. Mijn andere broer en zussen hadden ook nooit contact met hem onderhouden.

De hele dag liep ik peinzend rond. Zal ik gaan? Ik hoefde niets van Hans te hebben, maar ik werd er wel heel nieuwsgierig door. Ik besloot mijn jongste zus te bellen. Zij was er net zo aan toe als ik. Het was wel grappig, want ik sprak haar haast nooit, alleen op verjaardagen en dan voerden we de typische verjaardagsgesprekken. We besloten allebei wel te gaan.

Mijn andere broer en zus waren er ook. De notaris nam plaats achter zijn bureau en zette uiteen dat Hans een praktische regeling had bedacht. Tijdens het voorlezen van het testament nam bij mij de spanning toe. Mijn broer kreeg al het geld dat Hans naliet, een behoorlijke som. Mijn oudere zus kreeg het huis, dat ook heel wat waard was. Mijn jongere zus kreeg de inboedel, ook leuk. En ik was nog steeds niet aan de beurt geweest. Wat zou het worden? Ik kreeg zijn papegaai.

Mijn oudste zus begon te giechelen en de jongste berispte haar. Zij legde even haar hand op mijn arm en mijn broer zat zich met open mond te verbazen. Ik was ten prooi aan allerlei gevoelens tegelijk. Teleurstelling... zeker. Het zou toch leuk zijn geweest om iets van waarde te krijgen. Weerzin ook, want ik had nooit van huisdieren gehouden en wist totaal niet wat ik met een vogel aan moest. Vernedering... Hans had blijkbaar niet veel voor mij over! Ach, dacht ik erachteraan, waarom zou hij ook. Ik had hem mijn hele leven

helemaal niets gegeven, niet eens aandacht. Ik rechte mijn schouders, feliciteerde de anderen, bedankte de notaris en maakte aanstalten om te vertrekken. De notaris hield me even tegen, omdat er ook een voorwaarde aan de erfenis vastzat. Wij zouden ieder uitsluitend recht hebben op de erfenis als wij allemaal individueel beloofden om goed te zorgen voor wat wij ontvingen. Oei... Ik had net besloten om de papegaai meteen van de hand te doen. Daarmee zou ik dan de anderen hun erfenis onzeggen! Zij keken mij allemaal aan, wetend dat ik de enige zou zijn die moeite had met de belofte. Dus tekende ik de verklaring.

Er zat een briefje bij de kooi met richtlijnen voor de verzorging. Het dier heette Hermes, nota bene. Ik doopte hem

om tot Vogel. Uiteraard zorgde ik goed voor hem; hij kreeg eten en water, ik verschoonde de kooi en af en toe aaide ik hem met mijn vinger over zijn kop. Praten deed Vogel niet en ik verlaagde me niet tot het gedoe van: 'Lorre' en 'Koppie-krauw'.

Het was dus een rustige gast in huis en ik wende al gauw aan de verzorging, al werd het nooit een hobby. Mensen die langskwamen probeerden Vogel wel aan het praten te krijgen, maar het beest keek ze met één oog aan of ging met z'n rug naar hen toe zitten.

Op een dag was ik in een melige bui. Ik zat naast de kooi en in een opwelling vroeg ik, met zo'n stemmetje dat mensen soms opzetten als ze tegen dieren of baby's praten: 'Wie is-t-ie dan?' Tot mijn ontzetting begon de papegaai te praten en zei met een soort koele stem:

‘Ik weet wel wie ik ben. Weet jij wie jij bent?’ Van schrik schoot ik van mijn stoel en staarde het dier uit de verte aan. ‘Wie... wat...’ stotterde ik, maar de papegaai ging door. ‘Het is de moeite waard om daar eens goed bij stil te staan. Hoe presenteer jij je gewoonlijk? En hoe zou je eigenlijk willen zijn? Waarom komt dat niet overeen? Zijn de dingen waar je je mee bezighoudt belangrijk? En voor wie dan? Voor jou of voor de mensheid, voor de wereld, voor de kosmos?’ Ik was inmiddels niet alleen sprakeloos, maar ook gedachteloos. Ik kon helemaal niets. Ik staarde Vogel aan. Hij vroeg, niet onvriendelijk: ‘Leef je alleen aan de buitenkant? Dan erf je een papegaai. Kijk eens goed naar de binnenkant. Je kunt beginnen met dat briefje daar.’ Het beest keek werkelijk naar het onderhoudsbriefje dat in een plastic zakje aan de kooi vastzat.

‘Maar,’ bracht ik uit, ‘hoe kan dit? Het lijkt wel echt, maar het kan niet.’ Vogel keek mij aan en hield zijn snavel dicht. Ik plofte terug in mijn stoel en onderzocht ontzettend of ik dronken was. Ik sliep niet, dat wist ik zeker, en ik had ook niets gedronken. Was het een hallucinatie? Vele malen probeerde ik Vogel weer aan de praat te krijgen, maar hij keek me slechts aan met een ondoorgroendelijk oog.

De opmerking over dat briefje klonk nog na in mijn hoofd maar ik had het te druk met het fenomeen zelf en had geen neiging om de raad aan te nemen. Raad! Van een vogel, een papegaai nog wel! Hoe ik ook peinsde, ik kwam er natuurlijk niet achter wat er was gebeurd en hoe dat kon.

Ik sliep niet, dat wist ik zeker, en ik had ook niets gedronken

Maar, dacht ik opeens, het briefje... ik kon het briefje tenminste bekijken. Ik had het destijds een keer doorgelezen en er stonden alleen maar voor de hand liggende dingen op over de verzorging. Toch pakte ik het uit het zakje, met trillende handen, en bekeek het nog eens grondig. Het was dun papier en het was dubbelgevouwen, zag ik nu. Ik vouwde het open en zag tot mijn verbijstering nog iets op de binnenkant staan:

‘Ergens in het land van morgen ligt een grote schat verborgen.’

Dat was alles, meer stond er niet. Het was wel het bewijs dat ik niet hallucineerde. Vogel had gesproken. Geen mens zou me geloven, maar het was toch echt waar. En door Vogel had mijn broer Hans gesproken. Kennelijk was mijn erfenis veel meer waard dan ik gedacht had. En Hans, wat was dat voor iemand? Ik zocht urenlang op internet maar kon niets over hem vinden, alsof hij niet had bestaan. De kwestie hield mij dag en nacht bezig. Als ik niet liep, zat of lag te denken, droomde ik vreemde dromen, over poorten en vleugels en brieven. Ik las en herlas de tekst op het briefje en begon werkelijk te kijken naar hoe het zat, met mij en mijn leven.

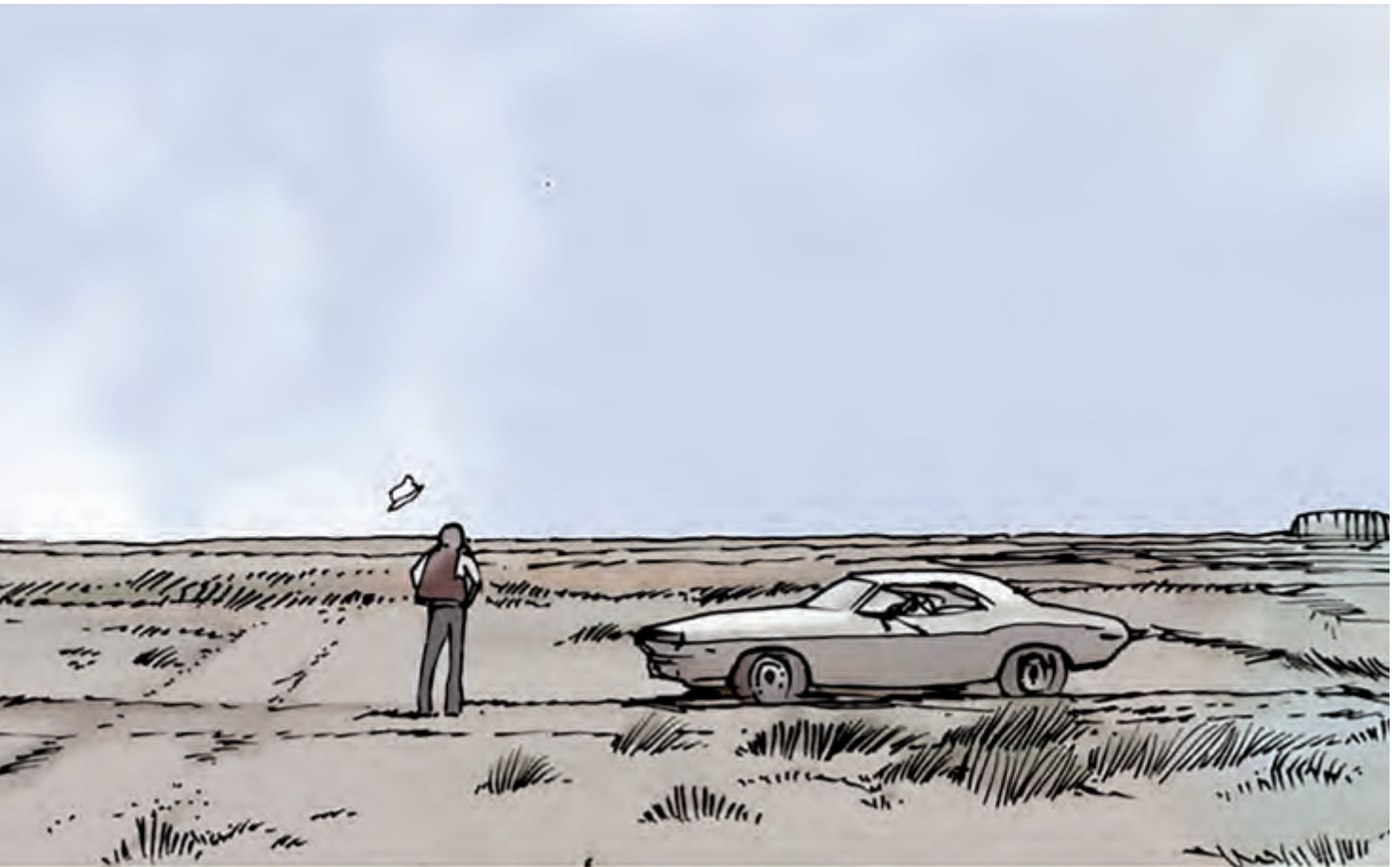
Ik kan niet anders zeggen dan dat de schat echt bestaat en dat die in afleveringen aan mij wordt onthuld. Hoewel sommigen zullen zeggen dat ik een wonder heb meegemaakt, zou ik eerder zeggen dat ik het wonder heb ontdekt. Het wonder van het leven. 🌱

His Bobness

Volgens esoterici wordt datgene wat wij ‘de tijdgeest’ noemen veroorzaakt door interkosmische stralingen die bemoeienis houden met de mensheid en op haar ontwikkeling sturend en regulerend inwerken. Weinigen bezitten het vermogen deze interkosmische stralingen rechtstreeks waar te nemen en te interpreteren, maar velen zijn er gevoelig voor en de resultaten van een zich wijzigende tijdgeest kunnen nagenoeg niemand ontgaan.

▷	TEKST: JOHAN VAN DER CAMMEN
▷	LAND: NEDERLAND
▷	BEELD: A.M. DUSL
▷	RUBRIEK: SIGNALEMENT

© A.M. DUSL. DAS UNENDLICHE PANORAMA

Een tamelijk spectaculair voorbeeld van de veranderende tijdgeest vormen de jaren zestig van de twintigste eeuw: tieners en twintigers in die tijd – de generatie die nu ‘de babyboomers’ heet – beschouwden de gevestigde orde als volstrekt achterhaald en eisten, onder andere via studentenbewegingen, inspraak en democratisering. Deze lust tot protest ging hand in hand met een groot optimisme naar de toekomst, onder meer tot uiting komend in de

flowerpowerbeweging en in een song uit de musical Hair (1967), die een nummer 1-hit werd: Aquarius/Let the sun shine in.

Er is in die jaren sprake van een ware explosie van op de jeugd gerichte muziek, die ‘popmuziek’ ging heten. De Beatles, die in 1962 doorbreken met Love me do, vormen het onbetwiste boegbeeld van deze nieuwe muziek. In 1962 start ook de muzikale carrière van Bob Dylan. Op 2 juli 1962 speelt

de dan eenentwintig jaar jonge Dylan zijn *Let me die in my footsteps*, waarin onder andere klinkt: *'The meaning of life has been lost in the wind / And some people thinkin' that the end is close by / 'Stead of learnin' to live they are learnin' to die.'*

Rozenkruisers wezen in diezelfde jaren, bijvoorbeeld in hun Aquariusconferenties, op 'een nieuw interkosmisch stralingsveld, dat onze wereld omvat houdt en inmiddels voldoende intensiteit en spankracht verkregen heeft om merkbare, zichtbare, aantoonbare werkingen tot stand te brengen; werkingen die in hun samenhang een volstreekte wereld- en mensheidsomwenteling zullen veroorzaken, en dit in een tijdsverloop van een betrekkelijk luttel aantal jaren.' Zij streefden naar de totstandkoming van wat wij nu een moderne community zouden noemen, in de meest verheven betekenis van dat woord.

Echo

Het nummer *The Times They Are A-Changing*, dat Bob Dylan op 26 oktober 1963 voor het eerst speelt (zie kader), klinkt als een bijna letterlijke echo van de oproep die enkele maanden daarvoor in het rozenkruisersconferentieoord Renova klonk. Tot en met 14 augustus 2009 zal Dylan dit nummer 633 keer live spelen. Het wordt uitgebracht op single en staat daarnaast op 18 elpees van Dylan. Daarmee is het miljoenvoudig over de hele wereld verspreid. Op z'n minst delen van de tekst ervan zitten bij miljoenen mensen in het hoofd. Terugkijkend is de titel van het lied zonder meer profetisch: de tijden zijn sindsdien snel en drastisch veranderd. De 'morgenstond van een nieuwe dag' bracht beroering, schudde het maatschappelijk bestel op en gaf het gevoel dat de mogelijkheden tot vernieuwing dáár waren: nu kan het! De donkere wolken van materialisme en conservatisme werden verdreven door de zon van idealisme en optimisme.

In Dylans omvangrijke oeuvre wordt de vergankelijkheid en betrekkelijkheid van het leven vaak bezongen. *Like a Rolling Stone* uit 1965 schetst het lot van een trotse dame uit gegoede kringen die aan lager wal raakt. In het refrein klinkt een uitzichtloze eenzaamheid en verlatenheid: *'How does it feel / To be on your own / With no direction home / Like a complete unknown.'*

In 1964 treffen we in *It's Alright, Ma*, als 'n variant op Prediker, de regel *'I have had enough, what else can you show me?'* aan. *All Along the Watchtower* uit 1965 vangt aan met de hartekreet *'There must be some way out of here'* en stelt vervolgens: *'There are many here among us who feel that life is but a joke / But you and I, we've been through that, and this is not our fate.'*

Het nummer *Queen Jane Approximately* uit 1987 getuigt van de verveling van de herhaling: *'When you're tired of yourself and all of your creations'*, ook weer van de vergankelijkheid: *'The smell of their roses does not remain'*, en bovendien een forse schrobbering: *'Your conclusions should be more drastic.'*

Er is, als een ontstijgen aan herhaling, verveling en verval, beslist een way out, maar deze vraagt wel om een van binnenuit genomen drastisch besluit tot 'een nieuwe handeling, een nieuwe gerichtheid', zoals J. van Rijckenborgh en Catharose de Petri dat in 1963 formuleerden.

Omdat Dylan zelf deel was van die jeugd, die gevoelig was voor 'de tijden die veranderden', kwamen zijn boodschap en zijn visie op mens en maatschappij als het ware van binnenuit, op uit die jeugd zelf. Een jeugd van toen die nu langzaam grijs is geworden, maar nog altijd en opnieuw – veel Dylanfans telt. ▲

The Times They Are A-Changin' – Bob Dylan

*Come gather 'round people
Wherever you roam
And admit that the waters
Around you have grown
And accept it that soon
You'll be drenched to the bone
If your time to you is worth savin'
Then you better start swimmin' or you'll sink like a stone
For the times they are a-changin'*

*Come writers and critics
Who prophesize with your pen
And keep your eyes wide
The chance won't come again
And don't speak too soon
For the wheel's still in spin
And there's no tellin' who that it's namin'
For the loser now will be later to win
For the times they are a-changin'*

*Come senators, congressmen
Please heed the call
Don't stand in the doorway
Don't block up the hall
For he that gets hurt
Will be he who has stalled
There's a battle outside and it is ragin'
It'll soon shake your windows and rattle your walls
For the times they are a-changin'*

*Come mothers and fathers
Throughout the land
And don't criticize
What you can't understand
Your sons and your daughters
Are beyond your command
Your old road is rapidly agin'
Please get out of the new one if you can't lend your hand
For the times they are a-changin'*

*The line it is drawn
The curse it is cast
The slow one now
Will later be fast
As the present now
Will later be past
The order is rapidly fadin'
And the first one now will later be last
For the times they are a-changin'*

Er komen andere tijden (Boudewijn de Groot)

*Kom mensen en luister en hou nu je bek,
het water dat komt jullie al tot je nek,
en geef toe dat je nat bent, doorweekt tot je hemd.
Probeer het maar niet te vermijden.
En wie niet wil verzuipen is wijs als hij zwemt,
want er komen andere tijden.*

*Kom schrijvers, geleerden, profeten op papier,
de kans komt niet weer, dus kijk maar eens hier.
En zeg nog maar niks, de roulette draait nog door
en de winnaar is niet te bestrijden.
Maar hij die straks wint, is wie gisteren verloor,
want er komen andere tijden.*

*Komen heren regeerders, partij-jongens kom,
en blijf daar niet hangen en kijk niet zo stom.
Want hij die blijft zeuren is hij die crepeert.
De legers buiten strijden.
Op het slagveld wordt ieder van jullie verteerd,
want er komen andere tijden.*

*Kom vaders en moeders, kom hier en hoor toe.
Wij zijn jullie praatjes en wetten zo moe.
Je zoons en je dochters die haten gezag,
je moraal die verveelt ons al tijden.
En vlieg op als de wereld van nu je niet mag,
want er komen andere tijden.*

*De streep is getrokken, de vloek is gelegd
op alles wat vals is en krom en onecht.
Jullie mooie verleden was bloedig en laks.
Wij zullen die fouten vermijden.
En de man bovenaan is de laagste van straks,
want er komen andere tijden.*

Het pad van Christiaan Rozenkruis

Christiaan Rozenkruis is een christen die 'de eeuwige roos aan het kruis van de vergankelijkheid hecht'. Hij is in die zin een held, omdat hij de moed heeft zichzelf te verliezen, om het andere te vinden. Het rozenkruisersmanifest De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis (1616) toont deze inwijdingsweg in sprekende beelden.

 Angela Paap

© FOTO: BRIAN MERRILL AUF PIXABAY

▷	TEKST:	ANGELA PAAP
▷	LAND:	DUITSLAND
▷	BEELD:	BRIAN MERRILL / PIXABAY
▷	THEMABRIEF:	LEVEND VERLEDEN

De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis behoort tot de historische rozenkruisersmanifesten. In 1616 verscheen het boek voor het eerst in druk. Het beschrijft het alchemische, dus het verandering brengende pad van het rozenkruis op een beeldende manier. Alle ziele- en bewustzijnsaspecten van de mens, evenals alle krachten waar men op het pad mee te maken krijgt, treden in deze vertelling in gepersonifieerde vorm op. De talrijke symbolische verhalen op de weg naar deze bruiloft kunnen hier alleen maar puntsgewijs benoemd worden. Daarbij moeten de principes van de weg, zowel als de opgaven en mogelijkheden van de kandidaat in het middelpunt van de beschouwing staan. Deze opgaven en mogelijkheden zijn heden nog steeds relevant. In een tijd waarin het transformerende aspect uit het uiterlijke christendom verdwenen is, stelt de gnostieke rozenkruiswijsheid, die zich uitdrukt in de Alchemische Bruiloft, het noodzakelijke transformatieproces helder in het daglicht. Christiaan Rozenkruis (CRC) is een mens die het eeuwige in zich weer ruimte geeft om zich te ontvouwen. Hij werkt, samen met andere kandidaten aan de voorbereidingen voor de alchemische bruiloft. Ieder gaat zijn weg, maar tegelijkertijd werken allen in eenheid samen.

Een weg zonder beschrijving

Als lezer volgen we de weg van CRC vanaf het moment dat hij de uitnodiging voor de alchemische bruiloft ontvangt. Hij wordt dus opgeroepen de bruiloft van de goddelijke geest¹ en de nieuw ontwaakte ziel in zijn eigen wezen bij te wonen. Deze constellatie zegt al veel over de spirituele weg: CRC, de zoekende mens, wordt uitgenodigd gast te zijn bij een koninklijke bruiloft. Hij is niet zelf de hoofdpersoon, maar het ligt aan zijn medewerking of de bruiloft kan plaatsvinden. De uitnodiging bevat voorts een waarschuwing aan CRC zich uiterst bewust te zijn van zijn omstandigheden en zijn doen en laten, om zo zuiver mogelijk aan het gebeuren deel te nemen. Deze lang verwachte uitnodiging is schokkend voor hem. Op deze plaats in het boek wordt verhaald dat de berg waarop het bescheiden huis van CRC is gebouwd, beeft. Voor de eerste keer wordt het CRC duidelijk om welk een ingrijpende verandering het gaat als hij begint aan de weg naar het koningsslot. Wat CRC niet krijgt bij de uitnodiging, is een beschrijving van de weg. Ogen-schijnlijk is het feit dat hij zich op de bruiloft heeft voorbereid genoeg om de weg te vinden. Dit is karakteristiek voor de rozenkruisweg. Op deze weg zijn er kracht-principes werkzaam en er is innerlijke kennis die zich schenkt aan een ziel die daarvoor open staat, een kennis die zich, bij het gaan van de weg, bij een voortschrijdende verandering, steeds meer verdiept. Als CRC een stuk gelopen heeft, komt hij bij een kruispunt van vier wegen. Besluiteloos gaat hij zitten en haalt zijn brood tevoorschijn. Dit ziet een witte duif die vertrouwelijk komt aangevlogen en met wie CRC graag zijn brood deelt. Maar de vrede duurt niet lang. Er verschijnt een zwarte raaf, die de duif bij het brood wil weggagen. Beide vliegen weg; CRC loopt erachteraan om de duif te beschermen en de raaf te verjagen, wat hem ook gelukt. Zonder het gemerkt te hebben, bevindt hij zich nu op een van de vier wegen, waarop hij niet meer kan omkeren – als hij het probeert, ontmoet hij een zo sterke tegenwind dat hij, of hij wil of niet, de onbewust gekozen weg moet vervolgen. De beslissing voor de weg viel intuïtief, om de duif – de ontwakende ziel – te beschermen. Wie op deze manier zijn weg kiest, kiest de rechte weg, die hij ook tot een goed einde kan brengen. Tegelijk met deze spontane beslissing heeft CRC

echter zijn proviand laten liggen. Dat hij de nu volgende weg toch aflegt, betekent dat hij uit nieuwe krachten² kan leven en handelen. Dit is de voorwaarde om bij het koningsslot te komen.

Zielerijpheid

Bij het aanbreken van de nacht vindt CRC uiteindelijk het koningsslot. Als laatste slipt hij nog net door de poort, terwijl deuren zich krakend sluiten. Niets op het pad is op een makkelijke manier te bereiken, alles is moeite, overgave – en een geschenk dat op het juiste moment wordt gegeven. Het koningsslot dat Christiaan Rozenkruis in het vervolg van het verhaal leert kennen, is de eigen microkosmos. Wat is de microkosmos? Het is het totale, veelzijdige menselijke wezen met zijn eeuwige, onvergankelijke sferen en zijn tijdelijke aspecten. Het bevat het verzonken zijn in de materie, de tot dit moment opgebouwde karmische ervaring, maar ook de toegang tot het weten uit de eerste hand, de vonk van de goddelijke geest. Zo ervaart CRC tijd en eeuwigheid in zich en wordt daardoor in de gelegenheid gesteld wezenlijke schreden op het pad te leren kennen en vervolgens ook te gaan. In het koningsslot – dus in het kader van de bewustwording van zijn ware wezen – volbrengt hij het principiële prijsgeven van alle aardse, vergankelijke aspecten van zijn wezen, waarachter hij het ontvouwen van de oorspronkelijk goddelijke principes vermoedt.

Door zijn zielerijpheid verkrijgt CRC – net als alle andere kandidaten die in het proces van ontwaken staan – toegang tot de bron van zijn bewustzijn. Dat is een revolutionair proces, want normalerwijze liggen deze bronnen in het onbewuste, en leven wij uit het ‘product’ en blijven daarom gevangen in de kringloop van oorzaak

en gevolg. Nu wordt de ‘maker’ zichtbaar. De ontwakende ziel van de kandidaat verheft zich boven het normale bewustzijn, omdat hij schouwt in zijn bronnen. CRC herkent zo de mogelijkheden en hindernissen die liggen in zijn ervaringsschat – en in de daaruit resulterende

Beiden, het tijdelijke en het eeuwige in het wezen geven zich over, offeren zich.

bewustzijnskrachten. Deze krachten worden in de Alchemische Bruiloft voorgesteld als drie koningsparen, die in een ronde, hooggelegen troonzaal (de pinealis van de kandidaat, of het kruinchakra) resideren. Het zijn het opgehoopte lijden en de bitterheden die de microkosmos in zijn vele incarnaties heeft verzameld, het zijn de zielerijpheid en wijsheid die deze ervaringen begeleiden, en ten slotte zijn het de enorme nieuwe mogelijkheden die daaruit zijn ontstaan. Twee van de drie koningsparen dragen kronen op hun hoofd, het derde, zeer jonge en nog onge kroonde paar (de nog te vormen eenheid uit geest en ziel) zit in het midden tussen de andere. De paren belichamen de leidende bewustzijnsprincipes in de microkosmos: een dat vervulling zoekt in de materie, een dat streed voor bevrijding uit de materie, en ten slotte de nieuwe zielekracht die daaruit ontstond, en het goddelijke geest-principe dat als potentie aanwezig is. CRC ervaart dat de kroning van de beide jonge mensen alleen mogelijk is als alle aanwezige principes zich overgeven aan een alchemisch proces, waardoor ze worden geliquideerd om na de omwenteling

nieuw leven en bewustzijn te schenken. Dit is een grondprincipe van de geestelijke alchemie: het tijdelijke en het eeuwige in het wezen geven zich over, offeren zich. In het versmeltingsproces neemt het goddelijke het aardse in zich op en verschaft het zo nieuw leven.

Interessant is in dit verband dat het de wil van de kandidaat is die de liquidatie van de aanwezige bewustzijnskrachten voltrekt – om dan zelf onthoofd te worden. Dat betekent dat het ik van de vergankelijke natuur herkend en prijsgegeven wordt en dat de mens bereid is de omwenteling aan te gaan. Dat geschiedt in het heldere bewustzijn het oude leven met zijn patronen en zijn ik-zucht achter zich te laten. De wil ‘sterft’ dan, en de nieuwe wil wordt eveneens als eerste manifestatie van de nieuwe mens³, in hem geboren.

Venus

De volgende dag daalt Christiaan Rozenkruis af in de diepe keldergewelven van het slot, dus in zijn diepste zelf, tot zijn oorspronkelijke levensprincipe. Daar vindt hij het grafgewelf van Venus. Boven de deur staat de merkwaardige spreuk: ‘Hier ligt begraven Venus, de schone vrouw die vele grote mannen geluk, eer, zegen en welvaart heeft ontnomen.’ Venus is de goddelijke liefde, die alles schept en onderhoudt maar ook oplost en afbreekt, om het tot een nieuw begin te voeren. Venus wordt oorzaak van oneindig lijden en bitterheid als zij niet erkend en in het diepste innerlijk gezocht wordt. Wij zoeken in geliefde mensen vaak volmaaktheid en vervulling, ja zelfs de ware liefde. Maar die uiterlijke liefde kan hoogstens een afschaduwing zijn van de goddelijke liefde en meestal veroorzaakt zij vanwege de vergissingen die wij zoekenden begaan als wij mensen idealiseren, groot lijden. De ware liefde ontstaat pas dan, als wij ons richten op de heling van onze microkosmos.

CRC, die in het diepe gewelf het graf van Venus vindt, is gerijpt tot dit inzicht. Hij weet dat het wezen van de liefde de opwekking van de goddelijke mens is. Pas nu kan hij beginnen aan de eigenlijke alchemische arbeid in het eigen wezen, waardoor Venus in hem levend wordt, als nooit opdrogende bron van leven en liefde.

Na deze voorbereiding steekt CRC met de andere kandidaten een meer over, om aan te komen bij een eiland waarop de toren van Olympus staat, de plaats van het eigenlijke werk van de transformatie. Het meer is de cirkel der eeuwigheid, waar de kandidaat na zijn volkomen overgave mag binnentreden. De toren van Olympus – als plaats van goddelijke schepping – bezit zeven verdiepingen, die de zeven niveaus van ons wezen vertegenwoordigen: stoffichaam, etherlichaam, astrale lichaam, mentale lichaam, drievoudig zelf (manas, buddhi, atman).

Bidden is verbinden

Van onder naar boven werken CRC en de overige kandidaten onder leiding van de Zeer Oude (het in de mens aanwezige goddelijke principe) aan de reiniging en verandering van alle aspecten van hun wezen. Het begint in het stoffichaam, dat door dienstbaarheid, stilte en volharden in het niet-zijn wordt voorbereid voor het verdere proces. In de vertelling worden allerlei kruiden en andere substanties door de kandidaten gereinigd. Daarna kunnen ze opstijgen naar de daarboven liggende verdieping, het etherlichaam. Dit proces van stelselmatig opstijgen van het bewustzijn, het bewuste handelen van het grofstoffelijke in het fijnstoffelijke en in het zelf, is alleen mogelijk als het voorbereidende werk op elke verdieping is afgesloten. In

Voetnoten

1. Geest is hier en in het verdere verloop niet te verstaan als synoniem voor bewustzijn, maar als goddelijke emanatie, die als oorspronkelijk scheppend en belevendig principe straalt in het al – en in de mens. In de hermetische wijsheid wordt de geest gepersonifieerd als Pymander.
2. De nieuwe krachten bezitten niet meer de polariteit van de vergangelijke wereld, zij zijn uit het alleen-goede, voedsel voor de ontwakende en zich bevrijdende ziel.
3. Het alchemische sterven beduidt een beëindiging van de oude toestand van scheiding en egocentriciteit. Vanuit het perspectief van het ik gaat het om een werkelijk einde. Vanuit het perspectief van de geest vindt er een verandering en samenvoeging plaats van dat wat voorheen gescheiden was. Het alchemische sterven is een 'dood' die tot leven voert.
4. De transfiguratie betekent een bewuste omwenteling van alle delen van het menselijke wezen, waarvoor door goddelijke krachten niet alleen in circulatie komen, maar ook het lichaam ombouwen. Al het tijdelijke wordt vervangen door het eeuwige, het ik-centrale door het al-bewuste.

het geval van het stofflichaam is het de zelfverloren dienstbaarheid, die tot een werkelijke zijnstoestand geworden is.

In het etherlichaam bidden de kandidaten, zo vertelt de Alchemische Bruiloft. Bidden is in dit verband de klaar bewuste verbinding maken met het oorspronkelijke, eeuwige scheppingsveld. De levendmakende ethers van dit veld vloeien in de vorm van een bron die begint te stromen de ruimte binnen. De oude, 'gestorven' bewustzijnsprincipes worden in de ruimte gebracht; zij worden vloeibaar gemaakt, hun vorm lost definitief op. Het oude leven is afgesloten.

Daarna mogen de kandidaten opstijgen naar de volgende verdieping, het astraallichaam. De vloeibaar geworden bewustzijnskrachten worden in een gouden kogel gebracht en in het midden van de ruimte gehangen. De buitenwanden hiervan bestaan afwisselend uit vensters en spiegels. Het zonlicht dat door een venster naar binnen schijnt, wordt door de spiegels gereflecteerd en verveelvoudigd zodat een intensieve lichtstraal zich vanuit alle richtingen op de kogel in het midden richt en deze zo tot gloeien brengt. Terwijl in het etherlichaam een oplossingsproces plaatsvond, worden nu de substanties voor een nieuwe schepping samengesmolten. De kandidaten hebben zich onvoorwaardelijk opengesteld voor de goddelijke liefde, nu mag deze als overweldigend licht het hele wezen vullen. Het astrale lichaam wordt opnieuw geschapen, nu de ik-zucht overwonnen is. Als de gouden kogel genoeg is afgekoeld, wordt ze door de kandidaten met een diamant in twee helften gesneden. In deze gouden helften vinden ze een volmaakt wit ei. De nieuwe mens is geboren, hij moet zich nu in de hoger gelegen verdiepingen bewijzen en verwerkelijken. Het ei wordt naar buiten gebracht, de kandidaten stijgen verder op.

Een ontwikkeling zonder eind

Op de volgende verdieping, het mentale lichaam, kruipt er tot grote vreugde van allen een vogel uit het ei, de wedergeboren ziel. Men zou kunnen denken dat het proces nu ten einde is gekomen. De ziel kan nu bewust, en in bezit van de totale ervaringsschat van de microkosmos, leiding geven aan het leven. Het denken van de mens is dus – net als de 'onderste' delen van het wezen – vast gegrondvest in het goddelijke scheppingsveld, het voedt zich hieruit. Dat betekent dat ook het mentale lichaam veranderd, getransfigureerd is.⁴

Maar daarna begint pas, op de volgende drie verdiepingen van de toren, de ontvouwing van de drie hogere delen van het wezen van de mens, die nu nog latent in ons zijn: manas (het hogere, abstracte denkvermogen), buddhi (de geestziel) en atman (de geestmens). De zielevogel verandert, offert zich, en uiteindelijk is er het levend worden van het jonge koningspaar. Het zijn zeldzame beelden die dit proces-van-binnen beschrijven. Maar dat het paar aan het einde van de weg staat, heeft een duidelijke betekenis: de mens heeft zich van de greep der materie bevrijd, van de identificatie met het stoffelijke lichaam. Mannelijk-vrouwelijk in zichzelf, wordt hij weer tot een zelscheppend wezen. Christiaan Rozenkruis, die als gast was uitgenodigd voor de bruiloft, heeft zich bewezen als wezenlijke medewerker. Hij heeft zijn ik herkend en tot stilte gebracht; hij heeft volgehouden in het niet-zijn en dienstbaarheid bewezen. Hij heeft zichzelf ontdekt en met iedere schrede overwonnen. De mens die het pad begon, is echter niet degene die ten slotte aankomt. De gast en getuige wordt op de weg van verandering opgenomen in een grote nieuwe eenheid. 🌊

Harry Potter en de ontmoeting met het kwaad /

Jean Pierre Weber,
Gunter Friedrich

▷	TEKST: JEAN PIERRE WEBER EN GUNTER FRIEDRICH
▷	LAND: DUITSLAND
▷	BEELD: WARNER BROS
▷	RUBRIEK: LEVEND VERLEDEN

Het buitengewone, dat wat de grenzen van het normale overschrijdt, beroert iets verborgens in ons. Bij het lezen van Harry Potter-boeken wordt dat nog sterker omdat de verhalen van J.K. Rowling zo vol fantasie, humor en diepzinnigheid verteld worden. Daarbij begint een heel innerlijk spectrum te resoneren.

W

Wat spreekt de mensen zo sterk aan in de Harry Potter-boeken? Is het de jacht naar avonturen, is het het criminele, het heldhaftige, de weg die langs de dood scheert, de weg op het scherp van de snede? Zijn het de bovenmenselijke gevaren die op alle hoeken op de loer liggen? Of bieden de avonturen van Harry Potter een mogelijkheid om in een donkere spiegel in het eigen wezen te schouwen, iets waar men normalerwijze voor terugschrikt?

Harry Potter werd geboren in een tovenaarsfamilie. Zijn ouders stierven toen de machtigste van de tovenaars, Heer Voldemort, Harry wilde doden. Zijn vader en moeder probeerden dat te verhinderen. Zo kwam Harry met 15 maanden in een pleeggezin. Hij groeide als vreemdeling op te midden van de normaliteit van het leven. Vaak brak iets magisch zich in hem baan. Zo nam hij bij een bezoek aan de dierentuin contact op met een slang – en tot zijn verbijstering verdween het dikke glas van het terrarium en de slang gleed in vrijheid naar buiten. De zeven boeken zitten vol met diepe symboliek.

Zweinstein – het innerlijke terrein

Met elf jaar gaat Harry naar Zweinstein, de school voor tovenaars. Het pleeggezin raakt in verwarring, want er breekt iets onbekends overweldigend

binnen in hun normaliteit. De reis naar Zweinstein vindt plaats in een magische trein, die vertrekt vanaf een verborgen perron van station Kings Cross. Kings Cross – het koninklijke in de mens dat nu op reis gaat, met als doel een innerlijke verandering. Harry is de pottenbakker (Potter) die in verloop van zeven jaar een nieuwe pot vervaardigt, dat wil zeggen, zich een nieuwe innerlijke status verwerft.

In Zweinstein, het slot en zijn omgeving, ontmoet hij vrienden, leermeesters, tegenspelers en een heel panopticum aan onbekende, magische krachten en wezens, die zich de een na de ander aan hem kenbaar maken. Daar is vooral Perkamentus, het schoolhoofd; de oorspronkelijke Engelse naam Dumbledore betekent hommel – een wezen dat vele bloemen bestuift. En daar is Minerva Anderling, die het vak transfiguratie onderwijst. Het gaat om verandering.

Vrienden en tegenspelers – de vele aspecten in de mens

Harry's beste vrienden zijn Hermelien en Ron. De naam Hermelien (Hermione) duidt op hermetische wijsheid, op verborgen, nog te ontdekken innerlijk weten. Het werktuig hiervoor is de helderheid van denken. Ron symboliseert het hele spectrum van het hart, met zijn toegewijd zijn, zijn trouw, zijn wankel-

moedigheid, dapperheid en jaloezie, zijn eerzucht en uiteindelijk zijn volkomen offerbereidheid. En Harry ten slotte is de held, het bewustzijn, dat de weg van zelfkennis gaat en zijn innerlijk landschap verandert. Alle personen die optreden, zijn tenslotte aan hem onderworpen, zijn inhouden in de zo grote en raadselachtige microkosmos van de mens. Harry heeft de moed zijn binnenwereld te ontsluiten. Vanaf zijn geboorte is hij daartoe gepredestineerd. Eén achtergrond speelt bij dit alles mee die niet als thema meespeelt: het is het centrale midden van de mens, de bron van idealen, de bron van moed waaruit Harry handelt, de toverwereld vanwaar de tovenaars komen. Ieder mens heeft de opgave zich op zijn centrale midden af te stemmen en daar uitdrukking aan te geven.

Alle karakters die successievelijk in de boeken worden voorgesteld, hebben ook een schaduwzijde. Bij Harry is het Draco Malfidus (Malfoy), de kracht met de drakenkop, die het geloof (foy) aan het kwaad (mal) vertegenwoordigt. Al deze eigenschappen moeten in de loop van het verhaal in evenwicht gebracht, respectievelijk overwonnen worden.

Een doorn in het vlees, die tegelijkertijd dwingt tot de verandering, is Voldemort. In het begin bezit hij nog geen gestalte, is alleen als schaduw aanwezig. Maar als een mens zijn innerlijke mogelijkheden ontvouwt, groeit daarbij ook het kwade. Het komt uit het donker van het onbewuste, en op een spirituele weg wordt het gedwongen zich te tonen. De grootheid van de mens ligt in zijn verborgen diepste zelf. Hieromheen bouwt zich het menselijke ego op, meestal als een schaduw, en dat vooral als het de innerlijke grootheid voor zichzelf opeist. De naam Voldemort bevat de begrippen eigen wil en dood. Hij is een van Lucifers gezellen.

Onnavolgbaar wordt het zo geheimenisholle wezen van de mens, vervlochten

met het toverslot Zweinstein beschreven. Daarin zijn valtrappen, torens, magische deuren en ruimtes, dromerige zalen, een afgrondelijk verlies, een veelvoud aan schepselen die door de stoutste fantasie nauwelijks zijn te bevatten. Alle zijn voortdurend in verandering en onthullen verrassende kanten. Het bewustzijn raakt slechts aan een nietig deel van het toverslot en toch heeft het de opdracht er meer en meer van te ontdekken en te verwerken. Harry's weg culmineert in het laatste deel in een strijd om Zweinstein, en strijd om de mens. Het gaat om het geheel.

De Steen der Wijzen en de Geheime Kamer

Het eerste deel wijst, met de titel Harry Potter en de Steen der Wijzen, al op het leidmotief van de geschiedenis: de mogelijkheid en noodzaak van de verandering. De Steen der Wijzen is in de alchemie het belangrijkste symbool voor het eeuwige leven, de eeuwige wijsheid, de kracht van de transmutatie tot de goddelijke essentie van de mens. Zo kan men zeggen dat zich in de zeven delen Harry Potter een opus magnum voltrekt, het grote werk van de alchemie. Het is duidelijk dat Heer Voldemort de Steen der Wijzen voor zichzelf wil verwerven. Het ego, dat wij dagelijks tegenkomen, is het eigenlijke donkere, als wij onszelf verhogen, onszelf tot een lichtgestalte willen maken.

In het tweede deel komt Harry in de Geheime Kamer. Deze werd al bij de stichting van Zweinstein '1000 jaar geleden' door een van de stichters aangelegd. Alleen de mythe kan de ondiepten van de mens in zijn dimensies juist aanduiden. Als de mens zijn medeverantwoordelijkheid voor het geheel niet aanneemt, openen zich, in het op zichzelf gericht zijn, in de scheiding van het centrale midden, de afgronden van het zijn. Verachting, hoogmoed en koude zijn zijn begeleiders. Dit wordt in de vertelling gesymboliseerd door

de basilisk, de slang, die anderen reeds door haar directe blik doodt. Hermelien brengt Harry op het juiste spoor. Hij treft in de Geheime Kamer de jonge Voldemort aan, die in zijn jeugd nog Marten Vilijn heette (oorspronkelijke Engelse naam: Riddle = 'raadsel'). Harry zou niet opgewassen zijn tegen de basilisk, maar de feniks van Per-kamentus helpt hem. Moed heeft een magische uitwerking, omdat deze de bovenmenselijke krachten oproept die als enige kunnen helpen. Zo pikt de feniks dan ook de slang de ogen uit. Hier ligt een parallel met de paradijsmythe, waarin wordt geduid op de Christus die, als de tijd gekomen is, de slang in het innerlijk van de mens de kop zal verbrijzelen.

Waarom werd Harry aangetrokken tot de Geheime Kamer? Marten Vilijn, het nog jeugdige aspect van het ego, heeft toegang gevonden tot de vrouwelijke kant van Harry, tot Ginny, die hem liefheeft. Het vrouwelijk aspect van de psyche is het ontvangende deel, dat voor velerlei zaken open staat. Ook in het paradijsverhaal is het vrouwelijke de poort waardoor de krachten die de mens van zijn centrale midden willen afscheiden, in het bewustzijn binnentreden, om het te beheersen.

Het Lichtvolle aan banden gelegd

Wat is goed? Wat is kwaad? In het derde deel, met de titel Harry Potter en de Gevangene van Azkaban, gaat het om Sirius Zwarts, de beste vriend van Harry's ouders. De naam duidt enerzijds op een stralende ster en anderzijds op het donker. Ten onrechte was Sirius er destijds van beschuldigd de verblijfplaats van Harry's ouders aan Heer Voldemort verraden te hebben. Zo zat hij 13 jaar onschuldig in Azkaban, de meest afgrijselijke gevangenis, bewaakt door dementors, die geen materiële gestalte bezitten maar nevelige wezens zijn, die koude om zich heen verspreiden. Van oudsher worden aspecten van het

hogere in de mens gedemoniseerd. De mens moet verhinderd worden tot zichzelf terug te keren. Met kou, verachting en verloochening heeft men degenen vervolgd die op hun mystieke en gnostieke wegen, zelfs op de wegen tot in het diepste innerlijk, afweken van de officiële religie. Na zijn uitbraak uit Azkaban wordt Sirius Zwarts gezocht door het ministerie. De behoeders van het recht achtervolgen hem. Harry leert de Patronusbezweering, om de dementors te kunnen verdrijven. Als de krachten van het eigen oerbeeld werkzaam worden, verbreken zij de ketens van vooroordelen, dogma's en machtsbehoeften.

Heer Voldemort

Hoe meer innerlijke krachten Harry ontsluit, des te meer rukt Voldemort op. Harry draagt een litteken op zijn voorhoofd; hij is de getekende. Het litteken ontstond door de doods vloek die Heer Voldemort hem toen hij nog heel klein was, had toegeslingerd. De liefde van Harry's moeder had hem gered, zij was als een pantser om Harry heen en liet de vloek terugkaatsen naar Voldemort, die daardoor zijn gestalte verloor. Maar het litteken op Harry's voorhoofd bleef, en was het bewijs van een durende verbinding met Heer Voldemort. Het 'derde oog', het bovenzinnelijke schouwen, heeft zijn zetel achter het voorhoofdsbeen. Het opent zich tijdens het verloop van de vertelling steeds opnieuw in Harry, als Voldemort vruchtbare plannen smeedt en uitvoert.

De aanhangers van Heer Voldemort worden 'dooddoeners' genoemd. Zij leven in het zielegebied van alles wat zich van het eeuwige leven heeft verwijderd. Ze verbergen hun gezicht achter de kap van een grote zwarte mantel. Behoort het niet tot de grootste angsten van een mens dat men hem in het innerlijk zou kunnen schouwen, in alles wat zich in hem verbergt? Op de linkerarm is bij de dooddoeners een schedel ingegra- veerd, waarbij uit de schedelmond een

Het zwakste wordt tot het sterkste

slang kronkelt. Zij doen hun best de wederopstanding van Heer Voldemort dichterbij te brengen.

In het volgende deel, met de titel *Harry Potter en de Vuurbeker*, komt het tot een beslissende ontmoeting met Voldemort. Hierbij lukt het hem zijn gestalte terug te winnen. Harry had een groot internationaal toernooi gewonnen. Maar de trofee was door de machten van het kwaad betoverd. Op het moment dat Harry de trofee aanraakt, op het moment van de zege van het ego dus, wordt het bewustzijn weggedragen naar een donker oord, een begraafplaats. Voldemort neemt Harry gevangen. Peter Pippeling, alias Wormstaart, neemt hem bloed af en vermengt het met andere substanties in zijn vuurbeker.

Ieder mens bezit zo'n vuurbeker in zijn innerlijk. Als hoogste bereiken zou het de graal zijn, maar in de vele ontwikkelingsfasen daarvoor toont het vat van de psyche zich als een vuurbeker waarin van alles gemengd wordt. Hier is het dat Voldemort opnieuw zijn gestalte verkrijgt. Het egoprincipe staat op in nieuwe kracht, krijgt vorm in Harry. Maar bij dit alles blijft hij met de krachten van het centrale midden verbonden, de toegang tot de innerlijkste kern van zijn wezen blijft geopend. Van daaruit ontvangt hij de hulp van een beschermend gouden net, en kan ontsnappen. Een geweldige spanningsboog is nu in hem opgericht. Licht en schaduw zijn gegroeid.

De strijd treedt nu binnen in meer omvattende dimensies. Voldemort breidt zich uit in de velden van het bewuste en het onbewuste. Zo moet Harry zwaarwegende crises doorleven, waarbij het bewustzijn zich steeds meer scherpt. De verandering van de mens geschiedt, ondanks vele lichtvaardige beloften, niet 'in sneltreinvaart'. In het deel met de titel *Harry Potter en de Orde van de Feniks* worden de wegen en dwaalwegen behandeld die Harry nu doorloopt. Zijn

diepe tweevoudigheid spiegelt zich in een bepaalde leraarpersoonlijkheid, die steeds als tegenspeler tegenover hem komt te staan en hem leed en verdriet bezorgt. Het is professor Sneeep. Aan het eind van het verhaal ontdekt Harry tot zijn grote verrassing dat Sneeep hem de hele tijd behoed heeft voor de wezenlijke afgronden.

Afgesplitste zieleaspecten

Maar nu moet Harry deze betreden. Afgronden moeten met zielekracht gevuld worden. Lichte brugverbindingen zijn niet duurzaam. Het wordt duidelijk dat in de mens zieleaspecten zijn afgesplitst die de scheiding van het onsterfelijke midden willen vereeuwigen. Zij worden door J.K. Rowling ‘gruzielementen’ (horcruxes) genoemd. De onsterfelijke individualiteit (individueel betekent ondeelbaar) heeft zich in het zielebereik gesplitst, dat wil zeggen, op zeer verschillende wijzen afgesplitst van haar oorsprong. Steeds is daarmee een moord verbonden geweest, een doding

met betrekking tot het onsterfelijke. Het Latijnse woord *crux* betekent kruis of anker, het oud-Engelse woord *hor* of ook wel *har* betekent ziel. De ziel heeft impulsen gevolgd die haar in de afgescheidenheid van het goddelijke willen verankeren.

In het deel met de titel *Harry Potter en de Halfbloedprins* (de naam heeft betrekking op Sneeep en wijst op diens ambivalentie) begint Harry met de hulp van Perkamentus op zoek te gaan naar de afgesplitste zieleaspecten. Het is betekenisvol dat het er zeven zijn, een getal dat eveneens op het totaal van het menselijke wezen betrekking heeft. Perkamentus verliest het leven als hij zich met inzet van zijn gehele wezen – en dat is de wijsheid van het verleden – inspant om een van de gruzielementen te vinden en op te lossen. Tot nu toe was hij Harry’s inspiratiebron, en ook de bemiddelaar tot Harry’s innerlijk. Nu moet het bewustzijn autonoom worden, moet zich via de intuïtie van het actuele moment versterken tot het goddelijke

innerlijk. Daarmee verbonden is een bittere weg door de duisternis van het eigen wezen, want daarin zijn de ankers te vinden die de mens scheiden van zijn innerlijke god. Daarbij wordt ook Ron van tijd tot tijd ontrouw, het hart begin te wankelen. Reeds daarvoor was Harry's toverstaf in de strijd met Voldemorts slang gebroken. De toverstaf staat symbool voor de wil. Hermelien blijft Harry intussen trouw en Ron keert terug. Nieuwe krachten worden in de nood geactiveerd. En zo lukt het vijf van de zeven gruzielementen op te lossen.

De laatste fase: het grote offer

De beide laatste gruzielementen reiken

zijn om een evenbeeld van het diepste innerlijk te worden? De krachten van het goede concentreren zich, net zo als de tegenkrachten. De gestorvenen die hem nabij zijn, begeleiden Harry. Hij is nu bereid zich aan Voldemort te offeren. Het eeuwige, onsterfelijke in de ziel offert zich aan het vergankelijke. Opnieuw richt Voldemort met zijn toverstaf een dodelijke vloek op Harry, zonder te vermoeden dat deze nu onsterfelijkheid in zich draagt. Harry valt ter aarde. De doodsvloek heeft iets in hem opgelost: het zesde gruzielement, dat in het litteken op zijn voorhoofd rust. Door zijn offer heeft Harry zich voorgoed bevrijd van de verankering in het vergankelijke leven.

Door zijn offer heeft Harry zich voorgoed bevrijd van de verankering in de stof

veel dieper. Hier gaat het erom op te stijgen in de hogere dimensies van het zielenrijk. Zo wordt de laatste fase bereikt in een ontwikkeling die in het aardse bereik nog mogelijk is. Dit wordt verteld in deel zeven, Harry Potter en de Relieken van de Dood.

De kern van het kwaad, de kern van de afgescheidenheid, de essentie van de impuls tot zelfverhoging, doemt nu op in zijn volle omvang. Om deze te overwinnen, moet een zielekwaliteit worden verworven die bereid is tot het grootste offer dat een mens kan brengen: het offer van het aardse zelf. Het is Heer Voldemort gelukt de machtigste toverstaf die ooit geschapen werd, in bezit te krijgen. Het menselijke egostreven laat zich zien als een oppermachtige schaduw. Maar de hogere ziel is in Harry ontwaakt. En haar gaat het niet om het eigen ik, maar om het welzijn van het geheel, het menszijn op aarde.

De strijd om Zweinstein, de strijd om de mens, begint. Lukt het het bewust-

Het zevende en laatste gruzielement wordt opgelost in een zelfstandige actie van diegene van de vrienden van Harry die oorspronkelijk tot zijn zwakste zieleaspecten behoorde. Het zwakste wordt tot het sterkste. Als het aardse zich in dienst van het totaal vernedert, wordt het door het goddelijk-geestelijke verhoogd. Marcel Lubbermans, Harry's vriend, slaat Voldemorts slang, zijn belangrijkste bewustzijnsaspect waarin het laatste gruzielement rustte, de kop af. Zo is het duidelijk: in een eindstrijd tussen Harry en Heer Voldemort kaatst de vloek van de laatste op hem terug en doodt hem zelf. De verandering is op het vlak van het aardse beëindigd. Oerbeeld en afbeelding zijn op elkaar afgestemd. Het verdere verloop voltrekt zich in het transcendente, want de reis van de held kent geen einde. ▲

Vertrek naar de matrix

▷	TEKST:	MYRIAM HAENTZSCHEL
▷	LAND:	DUITSLAND
▷	BEELD:	PIXXITEUFEL OP PIXABAY
▷	RUBRIEK:	TJDGEEST

Neo, een eenvoudige werknemer bij een softwarehuis, ontmoet een raadselachtige figuur genaamd Morpheus, die hem vraagt of hij werkelijk de totale waarheid achter de menselijke existentie wil leren kennen.

/ Myriam Haentzschel

De actuele status van de mensheid wordt op alle vlakken gespiegeld in zijn versterde begrenzings. Wij beleven een geweldige technische vooruitgang, maar de psyche schijnt daarbij te verarmen. Spirituele tradities kennen de uitspraak dat de mens in een voor onze ogen onzichtbare gestalte, ooit op een goddelijk-geestelijk niveau leefde en dat zijn oorspronkelijke vorm in stukken brak als een kristallen spiegel. Nu gaat het

erom, op zoek te gaan om de scherven weer aan elkaar te passen. Daarvoor is moed nodig om uit te breken uit het bestaande, zoals de held laat zien die zich losrukt uit de vertwijfeling en bereid is zich volledig te offeren voor het veroveren van 'de werkelijkheid'. Voor deze opgave staat de ontwakende mens – ook al is dit nog zo onwaarschijnlijk in zijn huidige gestalte. In het sciencefiction-epos De Matrix belichaamt de onop-

Ontsluier jezelf, en de dingen zullen ontsluit worden

vallende Thomas Anderson, alias Neo, deze ontwakende mens.

Neo is een eenvoudige werknemer bij een softwarehuis en verdient 's nachts als hacker nog wat bij. De naam van de hoofdpersoon laat al een belangrijke vernieuwing zien, iets nieuws, iets als een fundamentele verandering. Subtiel bespeurt Neo duidelijk dat de wereld niet beantwoordt aan het beeld dat hij van haar heeft. Hij zoekt naar antwoorden, terwijl hij de vragen die daarbij horen nog niet kent. Velen van ons kennen een vergelijkbare situatie uit hun eigen leven. De nieuwsgierigheid is Neo's drijfveer, en zo begeeft hij zich op het internet om naar sporen van de waarheid te zoeken. Daar ontmoet hij een raadselachtige figuur, genaamd Morpheus. Deze wordt door de regering gezocht als een gevaarlijke terrorist en ingeschaald als een gevaar voor het systeem. Morpheus is in de Griekse mythologie de god van de droom en van de slaap. De diepzinnigheid van zijn naam doet vermoeden dat hij een belangrijke rol zal spelen in het ontwaakingsproces van Neo.

Een andere belangrijke persoon binnen het avontuur dat Neo aangaat, is de aantrekkelijke Trinity. Door doelgerichte vragen laat zij Neo vermoeden dat zij meer over hem en over de ware wereld weet. Uiteindelijk kan zij Neo ertoe bewegen zich aan haar toe te vertrouwen, en zo initieert zij een ontmoeting tussen Neo en Morpheus. De naam Trinity duidt op een drieheid in de mens die zich weer tot een eenheid moet samenvoegen: geest, ziel en lichaam.

'Wil je werkelijk de hele waarheid kennen?'

Bij hun eerste treffen stelt Morpheus

Neo voor de legendarische vraag of hij werkelijk de totale waarheid achter de menselijke existentie wil leren kennen. Neo bevestigt dat en zet daarmee de eerste stap in een hem nog onbekende werkelijkheid. Nog lijkt hij zich niet bewust te zijn van hoe verreikend zijn basisbeslissing is. Die reikt tot in de diepte van het bestaan, en ooit was er lange voorbereiding nodig om de oproep werkelijk te kunnen volgen die aan de ingang van de Apollo-tempel te Delphi stond:

'Gnothi seauton – Leer uzelf kennen.'

De Libanese auteur en filosoof Mikhail Naimy verkondigde de boodschap:

'Verlang niet van de dingen dat zij hun sluier afleggen. Ontsluier jezelf, en de dingen zullen ontsluit worden.' (Uit: Het Boek van Mirdad)

In die zin zou Morpheus Neo ertoe willen aanzetten de ogen te openen, de innerlijke ogen, die werkelijk en ongesluit herkennen. Om deze werkelijkheid buiten de illusoire matrix werkelijk te kunnen betreden, wordt Neo door Morpheus voor de beslissing geplaatst een keuze te maken tussen een rode en een blauwe pil: hij besluit tot de rode pil. Zij symboliseert de kennis en het handelen. Door het slikken van de rode pil en zich te verbinden met speciale slangen, lukt het om verbinding te maken met de werkelijkheid. Neo 'ziet', hij herkent zichzelf en de wereld waarin hij leeft. Hij ontwaakt in een donker en triestheid uitstralend, surrealistisch landschap, dat bezaaid is met glazen ampullen met een geleiachtige inhoud. In deze ampullen bevinden zich menswezens die via slangachtige kabels aangesloten zijn op een computer en het zelf niet bemerken. Deze mensen leven

in een illusoir bewustzijn van vrijheid en zelfbestemming. Afgescheiden van de werkelijkheid, worden zij benut als batterijen, als geweldige energiecentrales voor de machines met kunstmatige intelligentie en voortdurend wordt hun energie aangesproken.

'Waarom doen mijn ogen zo'n pijn?'

Neo doet de pijnlijke ervaring op te doorzien in welk een, verder niet waarneembare, gevangenis en schijn de mensheid leeft. Als hij uit deze nachtmerrie van de werkelijkheid ontwaakt, vraagt hij Morpheus:

'Waarom doen mijn ogen zo'n pijn?'

Morpheus antwoordt: 'Omdat je ze tot nu toe nog nooit gebruikt hebt!'

Na deze – in de werkelijke zin van het woord – 'trip', licht Morpheus Neo in over de werkelijkheid en maakt hij hem duidelijk dat zij bestaat uit elektrische signalen van gedachten, gevoelens, geuren, ervaringen en waarnemingen, die door het verstand worden geïnterpreteerd. De machines 'voeden' zich schijnbaar met de energieën die uit de illusies van de mensen voortkomen.

Neo zal later in de strijd tegen een verrader het fysieke licht in zijn ogen verliezen, maar daarvoor in de plaats een hoger en meer intuïtief bewustzijn ontvangen. Op deze manier beleeft hij een soort opstanding. Eerst wordt hem op het pad van de waarheid de illusie over de matrix ontnomen. Vervolgens begint de strijd voor de vrijheid en verlossing van de mensheid.

Het koninkrijk Gods, dat de rechtschapenen kunnen bereiken, wordt in de Bijbel Zion genoemd. In het Matrix-epos is dit de naam voor de plaats waar de rebellen van het systeem leven, de rechtschapenen dus, die bevrijd moeten worden en die volgens de profetie door 'de Ene' verlost zullen worden. De naam Neo is een anagram voor De Ene (The One). Hij schijnt De Ene te zijn, die de slavernij van de matrix beëindigt en daardoor de mensen redt. Morpheus

is ervan overtuigd dat Neo die uitverkorene is en hij begint hem op te leiden voor zijn heldenopdracht van epische omvang. Er vindt een inwijding plaats en daarmee begint de strijd om de terugkeer tot de oorsprong. De held Neo is 'de kleine steen die een lawine aan het rollen brengt!' Deze metafoor is van toepassing op alle helden. Ook Frodo Balings in de In de Ban van de Ring-trilogie, of Harry Potter, verbeelden zulke onwaarschijnlijke helden die met ondersteuning van met hen verbonden gelijkgezinden, grootse dingen verrichten om het natuurlijke evenwicht, een oorspronkelijke toestand, te herstellen. Zij krijgen net als Neo alle mogelijke hulp die zij voor de weg van terugkeer nodig hebben.

In ieder mens rust de aanleg om een held te zijn als deze door sagen omgeven helden uit sciencefiction, sprookjes en mythen, en het is aan ieder persoonlijk om met aandacht te luisteren naar deze natuurlijk-goddelijke aanleg en zich op weg te begeven, een weg die ieder alleen individueel kan gaan – natuurlijk met hulp van bovennatuurlijke krachten. In de heldensagen wordt deze hulp meestal door vrienden, leermeesters en makkers gesymboliseerd. En de bovennatuurlijke hulp wordt in psalm 121 beschreven:

'Ik hef mijn ogen op naar de bergen, vanwaar mijn hulp komen zal. Mijn hulp komt van de heer, die hemel en aarde gemaakt heeft. Hij zal uw voet niet laten wankelen; hij die u behoedt, slaapt niet.' ▲

Houd op het te proberen.

Doe het!'

(MATRIX; Morpheus)

'Dit is je laatste kans. Daarna is er geen weg terug meer. Neem de blauwe pil – dan eindigt de geschiedenis, je wordt wakker in je bed en gelooft wat je maar geloven wilt. Neem de rode pil – en je blijft hier in wonderland en ik zal je tonen hoe diep het konijnenhol reikt.'

(MATRIX; Morpheus)

'Volg het witte konijn!' (MATRIX)

Is 'de' matrix

▷	TEKST:	FRANS SPAKMAN
▷	LAND:	NEDERLAND
▷	BEELD:	PIXXTEUFEL / PIXABAY
▷	RUBRIEK:	ESSAY

een holografische simulatie?

Hoe we ook hechten aan ons concept van de fysieke werkelijkheid, de matrix lijkt een artificiële werkelijkheid, een 'droom', op poten gezet en draaiende gehouden door een kunstmatige intelligentie, waarvan we misschien kunnen zeggen dat het ons collectief bewustzijn is. Wat voor implicaties zijn daarmee verbonden?

Frans Spakman

Wat gebeurt er als we een bepaalde ervaring hebben? Volgens het inzicht van de informatietechnologie ‘delen’ we die ervaring in stukjes en stoppen die in pakketjes van data, die we ‘herinneringen’ noemen. Die bundels data bestaan als een coherent geheel. De fysieke wereld komt voort uit bundels data, gebundelde data, een collectief dat we wel de matrix noemen.

Het concept van leven in een matrix is niet nieuw; het is eigenlijk behoorlijk oud. De gnostici van de eerste eeuwen spraken over ‘machthebbende krachten’ – dat waren ‘archonten’ – en grote concentraties daarvan – dat waren ‘eonen’. En we gaan door met het creëren van herinneringen; van moment tot moment creëren we die data. Waarom doen we dat? Waarom al die moeite? Is dat leven? Waarom zijn we zo gemakkelijk bereid het enorme potentieel van ons bewustzijn te beperken tot wie of wat we nu zijn, en zo uit alle macht de matrix levend te houden?

Nu zijn daarvoor verschillende oorzaken aan te wijzen. Het is niet alleen dat we het wezen van een ons opgedrongen matrix niet voldoende kennen, waardoor we automatisch de werkelijkheid invullen volgens de regels die ons in het DNA zijn ingeëtst. Het is ook een gebrek aan integer, objectief vermogen van waarneming. We herkennen de werkelijkheid daardoor te weinig als een illusie. We kunnen ons ook niet goed voorstellen dat de wereld een holografische simulatie of ‘matrix’ is omdat we de achterliggende oorzaak van het ontstaan en bestendigen van de matrix niet durven te erkennen, namelijk dat die matrix geschapen is door een niet-menselijke kracht, of krachten, die de menselijke waarneming in een voortdurende slavernij willen houden –

- terwijl zelfs gezaghebbende wetenschappers al concluderen dat de wer-

kelijkheid inderdaad een simulatie is;

- terwijl ook in legenden en mythen van veel culturen de werkelijkheid als een illusie wordt aangemerkt en in sommige verhalen zelfs een moedwillige en kwade opzet van zo’n matrix wordt vermeld;
- hoezeer ook een appel op ons wordt gedaan de bindende en zuigende kracht der zintuigen uit te doven, om zo de creatieve en zuivere waarneming werkelijk een kans te geven en de bundels met matrix-data als illusie te erkennen.

Tekstfragment uit de film. Morpheus:

‘De matrix is overal, ze is overal om ons heen, zelfs nu in deze ruimte. Je kunt haar zien als je uit het raam kijkt of de televisie aanzet. Je kunt haar voelen als je naar je werk gaat, als je naar de kerk gaat, als je je belasting betaalt. Het is de wereld die over je ogen getrokken is om je te verblinden voor de waarheid.’

Neo: Welke waarheid?

Dat je een slaaf bent, Neo. Net als iedereen ben je geboren in gevangenschap (...) geboren in een gevangenis die je niet kunt ruiken, proeven of aanraken. Een gevangenis voor je geest.’

Een bewuste handeling is dus nodig, want de vraag doet zich inderdaad voor: waarom laten onze zielen zich zo gewillig in slaap brengen in een kunstmatige matrix? En vooral de vraag: hoe ontkoppel je van je matrix-identiteit? Die laatste vraag heeft in deze tijd een gelukkig gesternte, dat wil zeggen dat we in deze eeuw de software zichtbaar kunnen maken van het kunstmatige systeem dat ons beheerst. De verheven krachten van Neptunus kunnen deze aan ons bewustzijn laten ‘zien’ en tegelijkertijd de objectieve zuivere waarneming stimuleren.

De vraag: hoe ontkoppel je je van je

Zo kom je tot de kern van jezelf

matrix-identiteit mag dan in onze tijd populair zijn, de praktijk ervan is een heel bewust proces, waarin je jezelf zonder voorbehoud kan leren kennen en bevrijden. Want dan kun je zelf de zuigende kracht van zintuigen, maar ook de zuigkracht van daarop toegepaste systemen, doven en het werkelijk menselijke waarnemings-orgaan wekken uit zijn doodsslaap. Want de matrix waaruit wij leven is als beschaving volkomen vastgelopen.

Fake reality

Ongetwijfeld zijn er verheven krachten in de grote werkelijkheid met heldere en creatieve trillingen die kunnen helpen vastgelopen beschavingen terug te laten keren naar zichzelf – en dus niet naar een externe bron.

Het helpt wanneer je ontdekt dat er een heel bewustzijnsveld van onsterfelijke zielen bestaat – niet alleen in ons eigen zonnestelsel – die onsterfelijk leven aan de hand van een eigen innerlijk bewustzijn, één met de ene, oneindige schepper. Zoals het ook helpt te weten en ondergaan dat er een universele broederschap bestaat die het pogen tot zelfrealisatie van menselijke levensgolven ondersteunt waar dat ook maar enigszins kan. Maar zij mogen niet interveniëren, omdat de principiële vrijheid van onze mensheid dat niet toelaat, dus ‘we’ moeten het wel zelf realiseren. We zullen zelf de kunstmatige intelligentie dienen te herkennen, de fake reality waarmee de matrix ‘zich’ voedt, met onze verslavingen en onze dataproductie.

Die fake reality zit nu nog veilig afgesloten in beheersbare technologie, lijkt het. Bijvoorbeeld de kunstmatige intelligentie die nu nog in een computer zit. Maar het zal niet lang meer duren in onze werkelijkheid hier, dat de algoritmisch bepaalde realiteiten een zelfstandigheid

zullen krijgen waarin wordt ontdekt hoe ze zonder door ons beheerste kunstmatige intelligentie, zichzelf kunnen uploaden in trilling, in het veld. En dan zijn we verder van huis.

Ondertussen kunnen we wel geïnspireerd worden door het ‘onderwijs’ dat wordt aangeboden via de vele helpende krachten van andere levensgolven in de onmetelijkheid van het universum. Houden wij er wel rekening mee dat we daardoor niet ‘beleerd’ worden, maar uit eigen vrije impuls tot de bevrijdende innerlijke daadkracht komen, tot de bewustzijnshandeling van de zuivere waarneming, die de energie matrix-vrij zal richten op de noodzakelijke onpersoonlijke en onvoorwaardelijke liefde. Dit is puur werken met de Christuskracht, want de geest van Christus is die van vrijheid, van bevrijding.

Toch gaat de ontkoppeling van de matrix niet zonder ‘bewustzijnsdwang’. Op het moment van ontwaken uit de namaakwerkelijkheid, op het moment van weten dat je geleefd werd door de gebundelde krachten buiten je, dwingt dat inzicht je te herpositioneren. Zo kom je tot de kern van jezelf. Van daaruit wordt het zuivere waarnemingsorgaan als hoger zielevermogen actief en kun je de energie richten op een nieuwe werkelijkheid, die correspondeert met het veld van de onsterfelijke zielen.

De godskracht is dan als innerlijke Christusgeest operationeel geworden. Dan ook kunnen we onderwezen worden in de hermetische kennis van de zuivere, niet gehackte, matrix. Dat wil zeggen het zaad waaruit de wedergeboorte mogelijk is, zoals verwoord wordt in de geheime rede op de berg, de wijsheid die denkt in de stilte.

En de wedergeborene zal zijn ‘een god, een Godszoon, alles in alles en met alle vermogens toegerust’. 🌱

▷	TEKST:	PAM WATTIE
▷	LAND:	AUSTRALIË
▷	BEELD:	DEVANATH / PIXABAY
▷	RUBRIEK:	GEEST EN ZIEL

Het zwaard van de held Het zwaard van vrede

Mensen worden vele, vele malen geraakt door het zwaard van vrede. Soms is het een zachte aanraking, waarop zij harmonieus reageren, andere keren (ondanks dat ze denken goed voorbereid te zijn) kan het een hevige slag zijn, een bijna ondraaglijke, plotselinge en snelle vibratie die hen in verwarring brengt, zeer onrustig maakt. Soms ontstaat er een ziekte die hen weer in evenwicht brengt, als dat al mogelijk is.

Het zwaard van vrede heeft het doel en de intentie om vrede te brengen, innerlijke rust – maar het begint met een onstuimige reis door een zee van chaos.

 Pam Wattie

Ook bij deze man. Het zwaard van de vrede heeft hem zeven keer geslagen. Elke slag komt als een complete verrassing, een compleet mysterie. De eerste vindt plaats midden in de nacht, tijdens een diepe slaap, en hij is in een keer klaarwakker, hevig gealarmeerd door een intense, maar mooie kracht die in het hart uitstraalt. Is dit een hartaanval? Moet iemand een ambulance bellen? Na enige tijd zakt de hevigheid van de indruk weg en blijft de man licht verbijsterd achter...

In de dagen daarna ontstaat een vreemd gevoel van rouw. Een gevoel van diep verlies wordt steeds groter, alsof de houw van het zwaard iets van vitaal belang heeft weggesneden. Het gevoel van rouw komt en gaat, het blijft maar heen en weer vloeien.

Gedurende de volgende weken raakt het zwaard van de vrede hem nog twee keer, in het hart, altijd 's nachts, maar veroorzaakt nu minder stress. Een warme gloed, die het hart en het lichaam doordringt en het omgeeft met een diep gevoel van vrede. Een ingrijpend proces begint. Tijdens het wakker worden heeft hij elke keer de sensatie op gespannen voet te staan met de wereld, met mensen, met de samenleving. Een heel vreemd gevoel, een verschil in vibratie. Het dagelijkse leven gaat door; de man blijft doen wat het leven vereist maar er is iets veranderd.

In de daaropvolgende maanden ondergaat hij nog drie keer een slag van het zwaard van de vrede. Opnieuw in het holst van de nacht dat plotselinge ontwaken, maar nu is het anders. Een innerlijke kalmte. En deze keer zijn het drie slagen op het hoofd, niet in het hart. Hij heeft de impressie dat hij is geraakt door een heel hoge en serene energie. In de daaropvolgende weken vergelijkt de man het wel met getroffen worden door de bliksem, en wat je dan ondergaat: het zenuwstelsel is geschokt, verward, diep verstoord en het lichaam zet een proces van totale afwijzing in werking. In het systeem is iets vreemds aangetroffen en dat moet eruit worden gewerkt. Dit duurt heel wat maanden, misschien zelfs jaren. Spontaan dringen zich oude herinneringen en vergeten ervaringen op. Hij heeft het gevoel dat er iets is opengescheurd en dat de inhoud ervan naar buiten stroomt.

Een glimp van vrijheid

Er ontstaan veel reacties – een diep gevoel van verdriet, zelfs een soort innerlijk sterven, maar op andere momenten van vreugde, van innerlijke en uiterlijke vrijheid. Het begint met een korte glimp van het laatste. Een zich ontwikkelend gevoel van leven in twee werelden, eerst vluchtig, daarna dieper. De ene wereld, de uiterlijke wereld die zo vertrouwd is, wordt afgewisseld met een andere wereld, een innerlijke wereld die in wezen onbekend is, maar toch aanwezig. Niet wetend nog, onzeker, verward. Maar innerlijk is er een groeiende kalmte, een kalme vredigheid. Een diep gevoel van loslaten, zich overgeven, naar binnen gaan.

De reactie van het immuunsysteem op de vermeende vreemdsoortige aanvaller verplaatst zich door het hele lichaam, van orgaan tot orgaan, alsof er niets zonder bescherming mag blijven. Er ontwikkelen zich vreemde lichamelijke symptomen – pijn op de borst (een hartaanval?), overprikkeling in het hoofd (een beroerte?). Onduidelijke spanningen, niet ongelijk aan een paniekaanval, spijsverteringsstoornissen, problemen met zijn zicht. Bezoeken aan artsen en vele tests later wijzen niets uit, niets anders dan de te verwachten gevolgen van een beginnende vergrijzing. De man ziet zich geplaatst voor een mysterie dat hij maar niet kan begrijpen. En dan op een ochtend bij het wakker worden, nog een zwaardslag, duidelijk

zachter nu. Iets nieuws, onbeschrijflijk jong, als een pasgeboren baby, stroomt, zo lijkt het, van opzij in zijn hart en blijft daar. Zo teer dat hij het wil koesteren, ernaar wil luisteren en erkennen. Iets wat hem zijn leven lang bij zal blijven, iets wat van binnen leeft. Hij is zich op nieuwe wijze bewust dat het er wel is, maar ook van het feit dat hij het op veel momenten negeert. Geleidelijk aan wordt de oude wereld, de vertrouwde wereld minder bindend, soms bijna onmogelijk te verdragen, waardoor het proces zowel moeilijker als gemakkelijker wordt, maar er is altijd het weten van binnenuit dat hij met dit proces zal doorgaan. Een levenservaring.

En dan nog een sensatie, maar deze keer niet nog een zwaardslag afkomstig van een onbekende plek – deze keer is de bron binnen in hem. Dit keer is het vroeg in de ochtend, wanneer dit gevoel plaatsvindt en het maakt hem aanvankelijk onrustig, maar na een aantal keren groeit een innerlijk begrip en hij weet dat het dezelfde serene kracht is die nu van binnenuit komt. Nogmaals richt die zich op het hart, het hoofd, de lichaamsorganen.

De aanvankelijk overweldigende paniek neemt geleidelijk af en verdwijnt steeds, wanneer hij zich focust op het nieuwe innerlijke wezen. Een gevoel van een nieuw begin, een keerpunt, aarzelend, zoekend en nog niet geheel vertrouwd, maar nu is er innerlijke rust en groeit het vertrouwen dat alles goed is. Een duidelijke verbondenheid met de wereld en de mensheid, een spirituele verbondenheid. Een innerlijke kracht die aan iedereen toebehoort. ▲

▷	TEKST: SHIHABUDDIN YAHYA SUHRAWARDI
▷	LAND: PERZIË/TURKIJE
▷	BEELD: KAMRAN EFENDIOGLUD
▷	RUBRIEK: LEVEND VERLEDEN

Een dag met een groep soefi's

Shihabuddin Yahya Suhrawardi

In de naam van God, de
barmhartige, de mededogende.
Op een dag zat ik met een groep
soefi's in hun ontmoetingsruimte en
ieder van ons las iets voor uit een
geschrift van zijn meester.

Toen ik aan de beurt was vertelde ik het volgende: ‘Toen ik vandaag door de Edelsmidssteeg liep, zag ik een man met een prachtige edelsteen in de hand en een draaiende slijpsteen voor zich. Hij was van de edelsteen een kraal aan het maken in de vorm van een perfecte bol. Ik dacht: wanneer de slijpsteen die verticaal draait, horizontaal zou draaien en men zou een kraal op de slijpsteen plaatsen en zijn hand terugtrekken; zou de kraal dan enig besef hebben van de beweging van de slijpsteen of niet? Ik was niet in staat dit mysterie te doorgronden.

Mijn meester zei: ‘De kraal op de slijpsteen zou tegen de draairichting van de slijpsteen in draaien. Dus wanneer de slijpsteen draait van links naar rechts, zou de kraal omwentelen van rechts naar links, in de tegengestelde richting. Het zou hetzelfde zijn als wanneer je een bal op een stuk karton legt en je trekt het karton naar je toe. Het karton komt naar je toe, maar de bal verplaatst zich van je af en rolt naar het andere eind van het karton.’

‘En als er nu tien of meer kralen op de slijpsteen zouden worden geplaatst, zou hun beweging dan gelijk zijn of niet?’ vroeg ik.

Hij antwoordde: ‘Als je tien lijnen op het wiel zou tekenen, zodat de lijnen op het wiel het pad zouden zijn waarop de kralen zich moeten voortbewegen en ze niet zouden afwijken van de lijn waarop ze geplaatst zijn, dan...? Als je een kraal zou leggen op elke lijn en het wiel zou draaien, dan zou de kraal die het dichtst bij het centrum geplaatst is het snelst terug zijn op het punt van vertrek. Hoe verder de kraal van het centrum vandaan is, hoe minder snel hij terug zal

zijn op het vertrekpunt. Dit is voorbehouden aan kralen van dezelfde maat, want een kleine kraal zal langzamer zijn dan een grotere, omdat een kraal die, zeg maar, tien keer kleiner is dan een grotere door dezelfde omtreksnelheid een kleinere afstand zal afleggen.’

Uitzonderlijke edelsteen

Ik zei tegen mijn meester: ‘Het ambacht van de edelsmid is verbazingwekkend!’ ‘Er bestaat een bekend verhaal in hun ambacht,’ zei mijn meester, ‘maar niemand vertelt het volledig en weinigen kennen de betekenis.’

‘Wat is dit verhaal?’ vroeg ik.

‘Eens had een edelsmid een uitzonderlijke edelsteen en hieraan wilde hij zijn vakkundigheid wijden. Derhalve maakte hij een holle schil of omtrek als een bol om de steen; vervolgens maakte hij van het resterende materiaal een nieuwe bol, passende in de eerste.

Daarna opnieuw een passende bol van het resterende materiaal tot hij negen passende omhulsels of schillen had gemaakt rondom de edelsteen. Daarna maakte hij van het overblijfsel van deze schillen of bollen een kleinood, dat hij wikkelde in twee stukken stof, een zonder kleur en een witachtig. Dit plaatste hij in het midden van de omhulsels. Vervolgens polijste hij het eerste omhulsel en graveerde enige medaillons op het tweede en vergulde deze. Op de derde, vierde en zo voort tot de negende schelp graveerde hij een medaillon en vergulde deze, uitgezonderd het medaillon op de negende schelp. Dan plaatste hij het geheel op een draaiend toestel dat wentelt van links naar rechts, maar de medaillons op de bollen van rechts naar links. En zij deden het voorkomen

dat wanneer iemand van buitenaf naar de negende schelp keek, hij dwars door de eerste heen keek en dacht dat alles één omhulsel was en de medaillons op één omhulsel waren gegraveerd. Vanwege de uitzonderlijke beweging van de in elkaar draaiende schelpen, was het kleinoed dat in de twee stofdelen gewikkeld was, in het midden van de schelpen als het ware zwevende, zodat het gelijkmatig geneigd tot alle richtingen was te zien op de omhulsels.’

Toen ik dit van mijn meester had aangehoord zei ik: ‘Het lijkt erop dat ik eveneens in die omhulsels ben, niettemin begrijp ik niet wat u me probeert te zeggen. Verduidelijk het me alstublieft, opdat het me volledig tot voordeel zal strekken.’

Mijn meester zei: ‘Toen de schepper deze sferen tot aanzijn bracht zond hij een licht naar de eerste sfeer als een sieraad. De eerste sfeer was te ijl, te subtiel om het te dragen, daar een sfeer een middel is tussen zijn en niet zijn. Aan de ene kant wordt het begrensd door zijn en aan de andere kant raakt het het ongeopenbaarde. Daarom tussen zijn en niet zijn is iets wat, ten aanzien van vorm, nog net niet en ten aanzien van eigenschap meer is dan al het andere. Het is enigszins als lucht, die je niet beschouwt als iets, omdat lucht niet het vermogen bezit om zelfs maar een atoom van welke stof dan ook te dragen.

De eerste sfeer, existing zo dicht bij het niet-zijn, dat is de andere wereld, is ijler dan al het andere. Zij was niet in staat het licht te dragen, vanwege haar ijlheid. En zo bereikt het licht de tweede sfeer, welke in staat is het te dragen. Het licht werd gebroken tegen de omtrek

van de tweede sfeer en ieder deel werd een ster. Datgene van het licht wat overbleef van de sterren, kwam naar de derde sfeer en uit dat overblijfsel kwam Saturnus tot aanzijn. Eveneens wat overbleef van Saturnus bereikte de vierde sfeer en hieruit kwam het hemellichaam Jupiter tot aanzijn. Mars van het overblijfsel van Jupiter, de zon van het overblijfsel van Mars, Venus van het overblijfsel van de zon, Mercurius van het overblijfsel van Venus en van het overblijfsel van Mercurius de maan.’

De zon het middelpunt

‘Waarom is het lichaam van de zon groter en helderder dan de andere hemellichamen?’ vroeg ik.

‘Omdat hij in het midden is,’ zei hij.

‘Als je zeven planeten telt, is de zon in het midden. En net zoals er twee sferen boven de zeven zijn, zijn er ook twee sferen onder de zeven; de ether en uitzonderlijke kou. Daarom, bij iedere berekening is de zon het middelpunt. Als water uitvloeit over een vlakte, kan het niet voortgaan in een bepaalde richting vanwege een steen of vaste grond. En wanneer de twee zijden van het water zijn opgesloten, zal de diepte toenemen omdat er weerstand is. Het is om deze reden dat de zon groter en helderder is.’

‘Waarom zijn de sterren in de tweede sfeer niet erg helder’ vroeg ik, ‘gezien daar vele sterren zijn en ze daar het eerst tot aanzijn kwamen en alle andere geworden zijn van het overblijvend licht?’

‘De tweede sfeer is naast de eerste sfeer,’ zei hij. ‘Deze heeft, net als de eerste sfeer, nog niet veel openbaringsvermogen. Een voorbeeldmodel van de sferen zou er ongeveer als volgt uit kunnen

zien. Stel dat iemand halve cirkels tekent als zijnde hemelsferen en als eerste maakt hij een stip als middelpunt. Laat hij blauw zijn, rood of groen of welke kleur hij wil. Goed, laten we zeggen dat hij blauw is. Nadat hij de stip heeft gemaakt, mengt hij een beetje wit bij het blauw en tekent de eerste boog om de stip en elke keer voor hij een volgende boog tekent, mengt hij een beetje wit bij het blauw en tekent de volgende lijn, totdat er helemaal geen blauw meer over is. Dus hij zal trapsgewijs gaan van blauw naar wit.

Veronderstellen we nu dat de aarde de blauwe stip is en iedere sfeer opeenvolgend steeds witter tot de eerste sfeer zo weinig blauw is, dat de volgende lijn volkomen wit is. Wat we bedoelen met 'wit' is het niet substantiële, het ijlere, het niet zijnde, geen kleur.

De tweede sfeer, bestaande naast de eerste, is substantieel en zijn sterren zijn eveneens substantieel, net als water dat elke kleur aanneemt van iedere pot of kan waar je het in doet. Aangezien de tweede sfeer nog maar weinig openbaringsvermogen bezit, zijn haar sterren eveneens niet erg vermogend.'

Ik vroeg mijn meester: 'Waarom zijn er veel sterren op de tweede sfeer geopenbaard en slechts een op iedere volgende?'

Hij antwoordde: 'Wanneer je een groot bord neemt en hier een hoeveelheid kwikzilver op legt, zet dan iets onder het midden van het bord zodat het kan ronddraaien. Het kwikzilver zal in kleine druppels breken als er genoeg van op het bord is. Als je daarna de kleine druppels op een klein bord legt en het ronddraait, zullen de druppels weer samengetrokken worden door de beweging van het bord.

De sferen zijn exact als dit verschijnsel. De tweede sfeer ontving het licht van de eerste sfeer en aangezien haar gebied groot was, brak het licht onvermijdelijk in stukken. Het gebied van elke sfeer hieronder was minder groot en het licht

was eveneens minder, dus verenigde zich het licht vanzelfsprekend weer tot een geheel.'

'Waarom heeft de maan geen licht?' vroeg ik mijn meester.

'Elke ster die geopenbaard is, staat tussen twee sferen,' zei hij, 'en het licht van de sterren wordt versterkt door de sfeer. Een ster op een sfeer is als de levenskracht in het menselijk lichaam, dat wil zeggen dat de levenskracht wordt versterkt door de lichamelijke kracht en andersom. Echter, de kant van de maan die tegenover de aarde is, is niet verbonden met een sfeer.

De twee sferen die daar aanwezig zijn, zijn verbonden met de wezenlijke wereld der elementen. Precies zoals ijlheid, niet substantie, dominant is in de eerste en tweede sfeer, is zwaartekracht dominant in deze twee. In vergelijking met het voorbeeld van de halve cirkels dat we zojuist gaven in verband met de sferen en de kleur blauw, hebben deze twee sferen meer overeenkomst met blauw dan met wit, terwijl de eerste en tweede sfeer meer overeenkomst hebben met wit dan met blauw. Met wit en blauw bedoelen we ijlheid en zwaartekrachtwerking. Vandaar dat de zon in het midden staat, die het punt van evenwicht is, tussen ijlheid (onsubstantieel) en zwaartekracht, de aantrekkingskracht der materie.

De zon ontving een zekere hoeveelheid licht en de maan moest genoeg nemen met het laatste overblijfsel licht en heeft dit verzameld.'

'Als de maan geen plaats is van licht,' zei ik, 'hoe kunnen we dan toch het licht van de zon hierin zien?'

'Wanneer de zonnestralen een spiegel treffen, een kristallen bol of iets dergelijks,' zei hij, 'is het licht hiervan schijnbaar en wordt weerkaatst als de vorm van de zonnebol. Wel, dit zijn logische eigenschappen, welke we kunnen toe schrijven aan de zon en de maan, meer niet.'

© MARTIM TAJMR / PIXABAY

Hij die weet, weet!

Hoe kan men weten?

‘Zulke vragen en antwoorden zijn nu tussen ons uitgewisseld,’ zei mijn meester. ‘Al deze vragen raakten niet het punt waar het om gaat. Er bestaat voor niemand de noodzaak te vragen waarom de ene ster licht geeft en de andere niet, of waarom er meer licht is op de ene plaats en weinig op de andere. Iedereen die vooruitgang heeft geboekt hierin zou vragen waarom er bijvoorbeeld geen vijftien sferen zijn, of elf, of waarom zij allemaal ronddraaien, of waarom zij niet verdwijnen in elkaar. Hem, haar zal worden verteld dat dit de dingen zijn zoals ze zijn en dat het niet noodzakelijk is dat dit mysterie wordt onthuld. Hij die weet, weet!’

‘Hoe kan men weten?’ vroeg ik.

‘Zij die naar de sterrenhemel kijken, kunnen worden ingedeeld in drie groepen,’ zei hij. ‘De eerste groep kijkt met het fysieke oog en ziet een blauw gebied met enige witte stippen. Dit zijn de gewone mensen en dieren hebben de mogelijkheid hetzelfde te zien. De tweede groep kijkt naar het hemelgewelf met de ogen van de hemel. Zij zijn de astrologen. De ogen van de hemel zijn als de sterren en daarom staren ze naar boven naar het hemelgewelf. Zij zeggen dat vandaag deze of gene ster is in dit of dat huis en dat zijn invloed zus of zo zal zijn. In dit of dat huis kan zich zulk of zo’n samenloop voordoen. Het huis is een luchtteken of een aardeteken of een vuurteken; het is de eerste samenloop; lucht is dominant of water heeft de overhand. In dit of dat jaar wanneer de zon het teken Leeuw binnenging, werd dit of dat teken van invloed; de overheersende invloed was zus of zo. Toen die of die werd geboren, was zus of zo’n constellatie heersend en die of deze invloed was overheersend. Hij wordt beheerst door deze of gene planeet, waarvan de invloed hem een goed leven schenkt. In zulk of zo’n tijd staat de drakenstaartknoop voor de zon of de maan. De zon of maan kleurt zwart. Zij

berekenen door de sterren te schouwen de invloed ervan op het leven. Tén slotte zij die het geheim zien van de hemel en de sterren, niet met het fysieke oog of met het oog van de hemel, maar door het oog van de innerlijke logica. Zij zijn de mensen van de werkelijkheid.’

Reiniging

‘Ik heb deze gunstige positie nog niet bereikt,’ zei ik. ‘Wat kan ik doen?’

‘Je bent te vol,’ zei hij. ‘Trek je terug en vast veertig dagen. Neem dan een zuiveringsmiddel tot je om jezelf te reinigen. Misschien zullen je ogen geopend worden.’

‘Wat is het voorschrift voor het reinigingsmiddel?’ vroeg ik.

‘De ingrediënten zullen uit jezelf voortkomen,’ antwoorde hij.

‘Wat zijn de ingrediënten?’ vroeg ik.

‘Datgene wat je dierbaar is; wat je koestert,’ zei hij, ‘bezittingen, benodigdheden, materiële dingen, psychologische en vleselijke geneugten. Zulke dingen zijn de ingrediënten voor dit zuiveringsmiddel. Trek je terug voor veertig dagen en neem genoeg met een weinig aangenaam voedsel, voedsel zonder vermoedelijke verontreinigingen en dat niet voor anderen bedoeld was. Doe dan de ingrediënten welke uit jezelf zijn voortgekomen in de vijzel van vertrouwen en maal ze fijn met de stamper van het heilbegeren. Maak hiervan een reinigingsmiddel en neem het tot je in één slok. Als je hierna snel naar het toilet moet, dan zal het medicijn effectief zijn en zullen je ogen spoedig geopend worden. Als je niet naar het toilet hoeft, dan zal het medicijn geen effect hebben gehad. Trek je terug en vast opnieuw veertig dagen en neem daarna eveneens hetzelfde reinigingsmiddel in. Hopelijk zal het deze keer wel werken. Als het dit niet doet, herhaal het keer op keer, tot het werkt. Alhoewel, als iemand handelt gelijk een hond en ronddraait om zijn eigen uitwerpselen en weer onder invloed komt van dezelfde ingrediënten

waar het reinigingsmiddel van gemaakt was, en die terwijl ze hun werk deden uitwerpselen waren geworden... hij zal een terugval krijgen en dezelfde pijn zal weer verschijnen en dit zal geen enkele dokter kunnen genezen.'

Ik vroeg mijn meester: 'Als de ogen geopend zijn, wat zal de ziener zien?'

De meester antwoordde: 'Als het innerlijk oog is geopend, moet het uiterlijk oog verzegeld zijn voor alles. De lippen gesloten voor elk woord en de vijf uiterlijke zintuigen zullen ophouden te functioneren. De innerlijke zintuigen zullen aangewend worden in hun plaats, zodat, wanneer de volharder iets wil vasthouden, hij het zal vasthouden met zijn innerlijke hand.

Als hij iets wil zien, hij schouwt met zijn innerlijk oog.

Als hij iets wil horen, hij het zal horen met zijn innerlijk oor.

Als hij iets wil ruiken, hij het zal ruiken met zijn innerlijke neus.

En zijn gevoel voor smaak komt van het verhemelte van de ziel.

Op het moment dat dit is volbracht zal hij het geheim van de andere wereld constant kunnen ontsluiten en ieder moment worden geïnformeerd vanuit de onzichtbare wereld.

Je vroeg wat hij zou zien. Hij zal zien wat hij ziet en zou zien. Hij zal niet in staat zijn datgene wat hij ziet in woorden te vatten, maar hij zal in staat zijn te Weten, naar zijn eigen innerlijke ervaring. Weinig mensen bereiken deze staat van zijn, omdat het moeilijk is voor de onwaardigen deze wereld achter zich te laten en de uitverkorenen zijn slechts weinigen. Een dronkaard ontwaakt iedere morgen met de behoefte aan een nieuwe dronk. De kracht van overdaad maakt zijn verstand week en degene wiens verstand zwak is, is onmachtig iets te doen. Hij kan wat hij gedaan heeft afkeuren en tegen zichzelf zeggen: ik zou deze decadentie moeten afkeuren en mijn leven veranderen, gehoor geven aan de innerlijke stem die leidt naar

succes in deze wereld en de volgende.

Nu is zijn voornemen correct, maar als de nacht komt, zal hij neergeworpen worden in onachtzaamheid en opnieuw dronken worden in de kroeg. In zijn dronken staat zal hij zeggen: wat ik me vanmorgen had voorgenomen was nonsens. De wereld is dronkenschap.

De wereld willen opgeven lijkt hierop.

Onachtzaam voortgaan en zichzelf niet toestaan de juiste weg te gaan, houdt je voortdurend op de wereldse manier dronken door de wijn van zelfgenoegzaamheid en tijdelijke bevrediging.

Wanneer echter iemand in zichzelf het geluk van afzondering herkent door het afscheid van deze wereld en het niet zijn inruilt voor zijn, dan kan hij opklimmen tot de staat van contemplatie en voortgaan in het veld van Weten van het onzichtbare. Zo zal hij behagen scheppen in het ontsluiten van de geheimen van het ware menszijn. Hij zal zijn ervaringen niet in woorden kunnen uitdrukken, maar op weg zijn naar het uiteindelijke doel. De dwaas noemt zo iemand dwaas. En als hij je te na komt, maak je hem voor hetzelfde uit. Hij maakt zich niet druk over jouw mening, want waar hij is, laat jouw mening hem onverschillig.'

Toen ik deze woorden aan de groep had overgedragen, welke ik van mijn meester ontving zeiden zij: 'Je hebt een grootse meester. Hij is zo mededogend dat hij geen enkel geheim heeft bewaard.'

'Hij verzegelt niets voor mij,' zei ik, doch zoals hij het zei, zo kan ik het niet herhalen.

Wanneer ik spreek, betekent dit het zwaard of de galg, maar als ik zwijg, verblijf ik in vertwijfeling. ▲

▷ TEKST:	ANGELA PAAP
▷ LAND:	DUITSLAND/NEDERLAND
▷ BEELD:	RON PORTER / PIXABAY
▷ RUBRIEK:	LEVEND HEDEN

Twée interviews over de spirituele levensreis

Angela Paap

Welke wegwijzers zijn er op een spirituele weg? Waar kunnen we op vertrouwen, wat leidt ons? Welke rol speelt kennis voor jou op een spiritueel pad? Is het mogelijk dat niet-weten een belangrijke rol kan spelen? Wat verandert ons? – waren vragen die we aan pedagoog Alfred Kon stelden

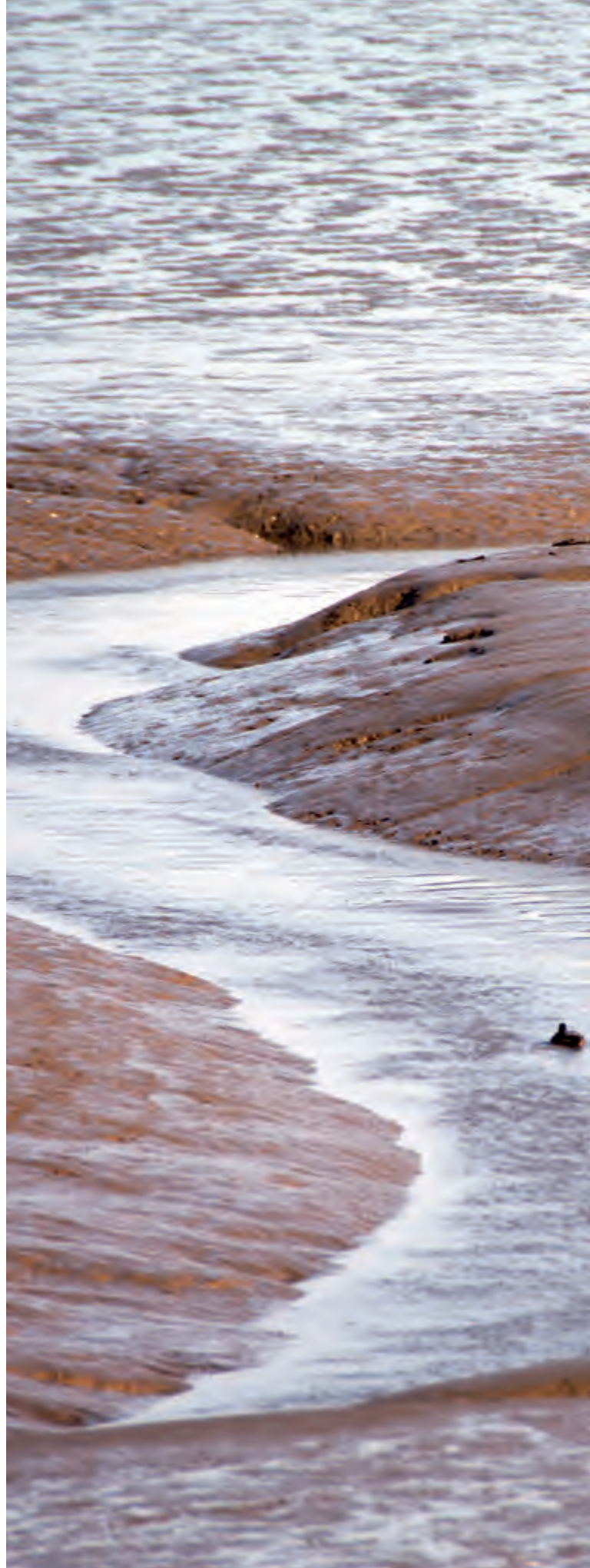
Alfred Kon, antroposoof

G. Alfred Kon (Arnhem Nederland, 1950) studeerde filosofie en theologie in Amsterdam en Stuttgart, evenals curatief onderwijs in Eckwälden.

28 jaar lang was hij verantwoordelijk voor kinderen en jongeren die psychische zorg nodig hadden in het 'Haus Sonne' in Walsheim, Saarland: als groepsvader, middelbare schoolleraar en instructeur voor curatieve opvoeders.

Van 2003-2015 leidde hij de 'Gaspard-praktijk' voor levensbegeleiding en volwasseneneducatie, met artistieke therapie en cursuswerk en geavanceerde trainingen in diagnostiek. Daarnaast is hij gastdocent, docent en auteur in kunst- en cultuurgeschiedenis, antroposofie en (curatief) onderwijs in binnen- en buitenland. Alfred Kon woont sinds 2016 in Lebrade, Sleeswijk-Holstein en leidt kunstatelier 'Brighid'.

Mijn spirituele levensreis

De spirituele reis van mijn leven begon al in de adolescentie, voornamelijk in het ontdekken van mijn diepste motieven. Ik ontwikkelde een soort 'oefenpad', dat ik keer op keer bijstelde aan de hand van allerlei biografische onderzoeken en transformaties. Zo kon 'dat wat ik kon' rijpen en kon ik me tenslotte richten op wat ik doen wilde voor de 'volgende ronde' – in een nieuw leven. De eerste wegwijzer die je moet zien te vinden is een soort 'lotsbestemming'. Wat wil ik eigenlijk echt en hoe onderscheid ik dat van wat alleen het verstand wil? Want daarmee we zijn toch als moderne tijdgenoten zowat getrouwd... Op 16-jarige leeftijd ging ik op zoek naar de oosterse wijsheidsbronnen: Lao Zi werd een zeer gewaardeerde metgezel en de oude Indiase cultuur voerde me – vooral door de Bhagavad Gita – tot de 'oorspronkelijke religie' van mijn spirituele zoektocht door vele levens. Ook het onsterfelijkheidsmotief (in Phaidros-Phaidon) bij Plato was mij bijzonder vertrouwd.

Van de Oriënt tot Rudolf Steiner

Door Rudolf Steiner ontdekte ik toen ik volwassen werd dat het Westen zijn eigen spirituele pad heeft. Deze weg vind zijn inspiratie in het Rozenkruis, en aangezien Steiner methodisch zo sterk en nauwkeurig is, werden zijn werken voor mij de gidsen waarop ik kon terugvallen. Zijn 'Christendom als mystiek feit' en de Mystериën van de oudheid, alsook zijn 'Hoe verkrijgt men bewustzijn op hogere gebieden' en zijn Filosofie van de vrijheid heb ik met veel enthousiasme doorgewerkt; in net zoveel dagen als er hoofdstukken in zitten. Ik had toen al de hele geschiedenis van de filosofie onder de knie, dus ik

kon redelijk inschatten welke stappen Steiner zet.

In die zin is Steiner voor mij een wegwijzer geworden voor bewustwording. Het sterkte mijn vertrouwen om steeds weer open de resultaten van zijn uitgebreide onderzoeken, die bij mijn bewustzijnsfasen passen, tegemoet te treden. Als moderne onderzoeker wist hij met name de diepe bedoelingen van Christiaan Rozenkruis bloot te leggen, waarmee hij tevens de betekenis van de oorspronkelijke, autonome zending van Christus voor de aarde verklaarde.

Zo kon 'overgedragen kennis' de gids op mijn spirituele reis door het leven worden, waarbij Steiner me altijd methodische grip gaf om dit om te zetten in zelfkennis en in een vanzelfsprekend weten.

Ik ontdekte al snel waar ik moest 'bouwen', waar ik op mijn weg mee aan de gang moest, waarmee ik bedoel: Wat staat mijn spirituele voortgang nu weer in de weg? Door het toepassen van zelfbeheersing en zieleloutering heb ik, parallel aan een zich ontwikkelend beschouwend leven, door de jaren heen een aantal stappen kunnen zetten.

In mijn 28-jarige carrière als leraar speciaal onderwijs stootte ik bijna dagelijks op uitzonderlijke situaties, waarin jonge mensen het moeilijk hadden om hun weg te vinden in het 'normale leven'. Om daar mee om te gaan en hen te kunnen helpen moest ik steeds mentaal buitengewoon alert zijn en al mijn intuïtie inzetten, hetgeen vaak best uitputtend was, maar ook zeer bevredigend! Het was als een inwijdingsweg, waarop ik een onbaatzuchtige compassie heb mogen ontwikkelen.

Een orgaan voor innerlijke kennis

Zo ontstaat in een mens een orgaan 'voor wat nodig is' – een innerlijk weten, een stem van het hart, die je met vallen en opstaan steeds beter leert volgen. Dit verandert in een kennis van het lot, die af en toe ook deuren opent naar vorige levens, hetgeen ik heb leren integreren in mijn huidige taken, of waarmee ik nog bezig ben. Zo voel ik me steeds meer betrokken bij een ontwikkelingsproces dat altijd nieuwe verrassingen biedt – een levensweg van een individualiteit, voortdurend op weg naar het grote oerbeeld van een in Christus geïntegreerde 'Ik-Ben, waarin ik wandel. Om je daarvan bewust te worden is een zeker besef van 'onwetend zijn' basisvoorwaarde – zoals dat in het begin van de moderne tijd voor het eerst werd geformuleerd door Nikolaus von Kues. Het realiseren van dit volledige neutraliseren van je alledaagse verstandsbewustzijn om tot schouwen te komen, kan gezien worden als de hoge kunst van de Rozenkruisbroeders.

Dus mijn leidende sterren zijn zowel concreet spiritueel als aards. Zij sporen mij voortdurend aan tot transformatie, om te komen tot het dienen van de mensheid.

Bedankt voor je vragen – ze boden mij de kans mijn zeventigjarige levensweg in het kort te overzien.

Dé bron

De bron waaruit alles voortkomt, leidt tot waarachtig leven

Welke rol speelt voor jou het weten dat je met anderen kunt uitwisselen op een spirituele weg?

Spiritueel weten, of het nu uit boeken of van mensen komt, moet je beoordelen aan de hand van dat wat je zelf van binnenuit weet – uit verbondenheid met de bron waaruit alles voortkomt. Door te overdenken krijg je nieuwe inzichten en ontwikkel je je verder. Dan ontstaat uit het weten misschien een eigen herkennen, van waaruit je kunt handelen. Dan wordt het levend.

Wat zou je moeten weten? Wat kan je überhaupt weten – wat is innerlijk weten en hoe ver reikt dat?

Ieder mens heeft een innerlijk kompas, dat hem door zijn leven kan leiden. Dat is niet het ego; juist als het ego stil wordt, kunnen wij het kompas ervaren. Het is de oerkern in de microkosmos van ieder mens; het is deel van de grote goddelijke lichtbron uit de oorsprong van het leven. In deze zielekern ligt oerwijsheid verborgen. In de kern van de microkosmos rust het ware, innerlijke weten. Als de kern aan het licht gebracht wordt, komt de herinnering aan de oorsprong vrij, en een diep verlangen doorstroomt ons: als een nieuwe kracht die ons steeds weer naar de oorsprong laat zoeken. Het innerlijke kompas wijst altijd de weg naar de oorsprong, naar het bevrijdende zieleleven.

Is het mogelijk dat niet-weten een belangrijke rol speelt?

De uitspraak 'Het hoogste weten is niets te weten' is heel bekend. Ook als het verwarrend klinkt, wordt daaruit zichtbaar dat aards weten niet tot een bevrijdend leven voert. Het belangrijkste is: nooit te vergeten dat wij met de goddelijke kern verbonden zijn. Wij zijn niet alleen het ego, maar een veel groter wezen, dat met zijn bron verbonden is. Daarom staat op de eerste steen van het Noverosa-gebouw: 'Kind, vergeet nooit meer de roos, die in je zingt.' Deze roos, deze oorspronkelijke wijsheid, is een innerlijk weten, in een andere wereld thuis te horen. Dat is het belangrijkste weten. Als aardse mensen denken wij dat er alleen maar het stoffelijke leven is en het ego probeert alles om zich daarin zo goed mogelijk te handhaven. Maar als de roos, het kompas, de goddelijke vonk, het innerlijke

weten, is ontwaakt, dan wordt het voor de aardse mens verwarrend. In het begin begrijpt hij het niet – er stromen nieuwe krachten door hem heen, maar wat moet hij daarmee beginnen? De roos zingt een lied over een ander, een bevrijd leven. Als je naar dit lied luistert, wordt het verlangen naar DE vrijheid geboren. Zo begrijpt het ego steeds beter dat het in dit leven niet het middelpunt vormt; het behoort tot het vergankelijke leven en de roos tot het eeuwige leven. Het ego moet dan ruimte maken voor het innerlijke weten, dat in het leven leidend moet worden. Dat is het moeilijkste voor het ego, dat het niet de leiding neemt, maar luistert en volgt. Het moet zich aan dit innerlijke weten overgeven. Daarmee begint een strijd in de mens.

Hoe beleef jij het transformerende aspect van de weg?

Mijn belangrijkste leidster is dit innerlijke kompas. Wie daarop vertrouwt en zich daardoor leiden laat, weet zich direct met een groter leven verbonden. Als een mens beslist om voor het licht te kiezen, dan moet de trage materie volgen. Je ontvangt dan hulp in alle opzichten. Je moet je leven op aarde serieus nemen en het zo goed mogelijk leven, maar je hoeft je daarover geen zorgen te maken. Het gaat om het innerlijke leven. Wie zo leeft, merkt dat hij verandert en dat het zwaartepunt van het leven verschuift. Je wordt een blij mens, die in vreugde zijn rozenpad gaat, samen met zijn vrienden.

Noverosa is een plaats waar de jeugd van het Rozenkruis bij elkaar komt in Nederland.

Ide Meeter, pedagogoog en leraar, leidt met haar echtgenoot het jeugdconferentiecentrum Noverosa bij Doornspijk, Gelderland.

Ide Meeter, rozenkruiser

Ide Meeter

Goed en kwaad en daar bovenuit

‘Het meest boze is niet radicaal, heeft geen wortels, en omdat het geen wortels heeft, heeft het geen grenzen, kan het zich tot het onvoorstelbaar extreme ontwikkelen en zich over de hele wereld uitbreiden,’ zegt Hannah Arendt. Is het mogelijk om in het eindeloze spel van goed en kwaad een zin te vinden? Wij kunnen inzichten krijgen – maar die voeren ons uit boven de grenzen van onze wereld.

/ Gunter Friedrich

▷	TEKST: GUNTER FRIEDRICH
▷	LAND: DUITSLAND
▷	BEELD: HEIDI LEVINE / SINA PRESS
▷	RUBRIEK: GEEST EN ZIEL

Veel mensen gebruiken vaak de woorden: 'Alles is goed.' Tot de goede dingen behoort ook om zich 's avonds te ontspannen en een thriller te lezen of op tv te bekijken. Op het omslag van zo'n thriller (een enorme bestseller) las ik onlangs de woorden: 'eenvoudig goed: perfide, bodemloos, gelaagd'. Daar komt het kennelijk op aan.

Wat fascineert ons aan zo'n reclame?

Wat fascineert ons aan thrillers? Zeggen zij ons iets over onszelf? Vinden zij weerklink in ons? Willen wij onbewust leren om te gaan met dat wat we in onszelf vermoeden?

'Ik kan mij geen misdaad voorstellen die ik niet gedachten ook begaan heb,' is een zin die men aan Goethe toeschrijft. Kwaad dringt binnen in de gedachten en gevoelens van elk mens.

En in het Nieuwe Testament verklaarde Jezus aan een jongeling die hem met 'goede meester' aansprak: 'Niemand is goed dan God alleen' (Marcus 10:17). Overvallen op andere mensen, ingrepen in het leven van anderen vinden altijd plaats. Vaak begint het volkomen onschuldig. Men heeft het alleen maar goed bedoeld, heeft misschien een grap gemaakt. Maar dan verandert de situatie plotseling. Mensen laten zich opzweepen tot daden die vaak zo monsterachtig zijn dat het niet met woorden te beschrijven is.

Wat heeft dat met ons te maken? Van het ene moment op het andere kunnen wij van elkaar vervreemd raken. We gaan vriendschappelijk met elkaar om, en plotseling gebeurt er iets en worden we bang voor elkaar.

De plaats van het kwaad

Hannah Arendt heeft zich in verband met het kwaad in het nationaalsocialisme intensief beziggehouden met de vraag wat het kwaad eigenlijk is. Ze komt tot een verbazingwekkende, belangrijke ontdekking: 'Het meest boze is niet radicaal, heeft geen wortels en omdat het geen wortels heeft, heeft het geen grenzen, kan het zich tot het onvoorstelbaar extreme ontwikkelen en zich over de hele wereld uitbreiden.'¹

Niet radicaal, zonder wortels, ik lees het als: het kwaad reikt niet tot in het diepste innerlijk van de mens. Het blijft ondanks zijn verschrikking aan de buitenkant, daar waar ook onze gedachten en gevoelens thuishoren. Daar kan het monsterlijke gestalten aannemen. Het kan bijna alle mensen aangrijpen en toch heeft het geen betrekking op het diepste innerlijk van de mens, op dat wat feitelijk zijn wezen uitmaakt.

In de eerste Korinthe-brief in de Bijbel staat een zin die we in dit verband willen noemen: de liefde 'rekenet het kwade niet aan' (1 Kor. 13:5). De liefde die hier wordt bedoeld, is de goddelijke liefde, de kracht in het centrale midden van de mens. Verder wordt erover gezegd: zij verdraagt alle dingen, zij gelooft alle dingen, zij hoopt alle dingen, zij duldt alle dingen (1. Kor. 13:7). Dat betekent: zij verdraagt het kwaad maar rekenet het nooit toe aan het innerlijk van een mens, want daar bevindt zich niets kwaads. In onze levenswerkelijkheid is het anders. Hier rekenen wij het kwaad toe, ja, wij moeten dat doen, want hier vindt het plaats. Ieder moet

Alles wat ooit is gebeurd, werkt door

verantwoordelijkheid nemen voor dat wat hij gedaan heeft.

Waar komen de impulsen van het kwaad vandaan?

Een belangrijke factor hierbij is het wereldgebeuren en het leven van eenieder worden gekenmerkt door het verleden (zie de artikelen over de matrix pag. 44 en 48). Wij leven volgens vaste patronen. Daar is ook de volheid van ervaringen die in ons zijn opgeslagen onderdeel van. Alles wat ooit is gebeurd, werkt door. Niets is helemaal voorbij. Onzichtbaar, schematisch, is het verleden als een onopgeloste schaduw aanwezig. De zelfhandhaving, de strijd en de ontwikkeling van het ego drukken zich daarin uit. Dat geldt zowel voor het individu als voor het collectief. Intussen verdichten de krachten van het verleden zich zo sterk dat ze zich als een regenbui over enkelingen, groepen en volkeren uitgieten. Dat gebeurt tegenwoordig massaal en ook mondiaal. Waarom is dat nu slecht? Veel goeds is eveneens gedaan in het verleden. Dat wat doorwerkt uit oude tijden bindt aan de aarde, als het zich steeds in ons herhaalt. Het houdt ons ervan af, ons gedrag vorm te geven vanuit het actuele moment en de inspiratie die daaruit mogelijk wordt. Het verleden moet echter verwerkt, veranderd, ja, verlost worden. In zoverre is de aarde een geweldige werkplaats, en alle mensen hebben hier een opdracht, meestal zonder het te weten.

De manicheeërs, een wereldwijde spirituele stroming uit de eerste eeuwen van onze jaartelling, erkenden deze

opdracht en zij verbonden deze met de liefde die uit het goddelijke stamt. Door deze liefde gegrepen, zeiden zij: 'Heb het kwaad lief tot het goed wordt.' Hun weg leidde uit tot boven deze wereld. Niet voor niets werden ze door de heersende instanties te vuur en te zwaard bestreden.

Relatief en absoluut

Maar wat is nu goed? En wat is kwaad? Deze begrippen hebben betrekking op elkaar, definiëren elkaar. Je weet alleen wat kwaad is, als je weet wat goed is. Goed en kwaad zoals wij ze kennen zijn relatief. Wat voor de een goed is, kan voor de ander slecht of kwaad zijn. Wij kunnen vanuit ons perspectief niet zeker weten wat goed en kwaad is. Als een voorbeeld kan een vers uit de Koran dienen. Daar wordt in soera 18 geschilderd hoe een door God benadigd mens daden begaat die men vanuit ons perspectief als kwaad moet beschouwen. Hij slaat een gat in de bodem van een schip zodat het zinkt en hij doodt een mens (soera 18:65 e.v.). Mozes begeleidt hem en protesteert hiertegen. Maar hem worden de ogen geopend en hij erkent dat door deze daden een positieve ontwikkeling in de toekomst mogelijk werd. Naast het relatieve bestaat echter ook het absolute. En dat betekent dat er een bovenliggend perspectief bestaat. Ieder van ons staat in betrekking tot dat absolute. Het geheimenissvolle centrale midden van de mens behoort tot het absolute. Het is het goddelijke element in de mens. Het is, zoals de volkswijsheid zegt, het absoluut goede, het

En wat gebeurt er?

Hij groeit boven zichzelf uit

alleen-goede, waarover Jezus spreekt. Een schaduw daarvan in de wereld van het relatieve is ons geweten, in ieder geval zolang de toegang tot het absolute in ons nog een weinig open is.

Job

Vanuit het perspectief van onze levenswerkelijkheid kunnen wij geen diepere zin in het kwaad herkennen. Maar anders is het vanuit het perspectief van het absolute. Vanuit dat perspectief van het absolute laat het zich helder formuleren.

Neem bijvoorbeeld het boek Job in het Oude Testament. Daar wordt beschreven dat de tegenstander van God zich in Gods gezelschap bevindt. De tegenstander vertegenwoordigt de tendens om zich van het absolute te bevrijden en in de relatieve wereld een van God onafhankelijk mate van zelfstandigheid te zoeken. In dat verband vraagt hij God: mag ik Job, uw trouwste dienaar, van u vervreemden? God staat toe dat hij de levensomstandigheden van Job verstoort en hem aan de vreselijkste teisteringen blootstelt. Alles wordt hem afgenomen, geld en goederen, zijn familie, zijn gezondheid. Maar Job houdt vast aan zijn geloof aan God. Hij wendt zich niet af van het absolute, maar houdt eraan vast en onderwerpt zich eraan, hij neemt zijn noodlot op zich. En wat gebeurt er? Hij groeit boven zichzelf uit. Hij groeit boven de relatieve levenswerkelijkheid uit. Zijn centrale goddelijke identiteit ontwaakt in hem; zijn ware zelf, dat wortelt in het absolute, geeft hem de kracht die hij nodig heeft.

Ook de leer van karma en reïncarnatie kent een verhouding tot het absolute. Karma is alleen zinvol te begrijpen in betrekking tot de mens en zijn verhouding tot het absolute.

Veel goeds en veel kwaads komt er in ons leven. Ieder mens moet de resultaten van gedrag in het verleden ervaren, van gedrag dat bepaald werd door eigenwilligheid, waarbij dus het goddelijke niet heeft meegewerkt. De resultaten daarvan blijven in de wereld en moeten verwerkt worden. Of dit gebeurt en hoe, is de vrije beslissing van ieder mens. Als een mens beslist al zijn doen en laten te wijden aan het goddelijke, dan bevrijdt dit hem van de ketenen van karma.

Het kwaad, in een hoger licht gezien

Het Corpus Hermeticum, een verzameling teksten uit het begin van onze jaartelling, bestaande uit Egyptische, Griekse en Joodse wijsheidsleringen², verklaart: 'De boosheid van de ziel is haar onwetendheid, haar gebrek aan kennis die uit God is' (CH 12e boek, vers 24) en op een andere plaats: 'De grote ziekte van de ziel is haar verloochening van God (CH 13e boek, vers 7). En wij vinden de oproep: 'Keer in in uzelf en het zal komen' (Ch 14e boek, vers 25); 'het' is het alleen-goede.

Het absolute niet te kennen betekent tegelijkertijd zichzelf niet te kennen: zijn diepste zelf, dat in het absolute rust, te verloochenen. Zolang dat het geval is, vinden alle levensverrichtingen buiten de goddelijke werkzaamheid plaats en laten gevolgen achter die ergens ooit geneutraliseerd moeten worden.

De Chinese wijsheid zegt in de Daode-

jing: 'Wie het eeuwige niet kent, veroorzaakt zinloos onheil' (hoofdstuk 16)³.

Waarom de mens wordt overgelaten aan het relatieve

Onze huidige tijd wordt erdoor gekenmerkt dat de meeste mensen zich van het goddelijke hebben afgewend. Wij hebben een ik verworven en proberen zelfstandig te zijn. Omdat we de energiestroom naar het absolute, die in ons eigen midden is, onderbroken hebben, staan we in de invloedssfeer van een andere stroom, de stroom van het aardse leven. Daaruit stammen onze ik-aspecten. Zo vormt zich sluier na sluier tussen ons en onze oorsprong. Maar ook dit afgescheiden bestaan kent een grote opdracht.

Bezien we een keer de Veda's. De Veda's vormen de oudste religie die heden ten dage nog bestaat en die momenteel een soort renaissance beleeft. Wij lezen daar dat onze wereld werd geschapen om de geesten die zich van God afgewend hebben een mogelijkheid te geven tot een nieuw opstijgen naar het goddelijke⁴. Om die reden hebben wij een lichaam en daartoe dienen de natuurrijken waaruit het ontstaan is. De Veda's beschrijven dat onder onze wereld nog meer werelden bestaan, werelden van demonische aard⁵. De geesten daaruit dringen binnen in de gedachten en gevoelens van de mensen. Of zij beheersen de mens, wat meestal het geval is, of hij kan ervan verlost worden, indien hij zich opnieuw met het absolute verbindt. Hieruit blijkt dat er voor de mens een nog meer omvattende opdracht bestaat dan we tot nu toe hebben aangeduid.

De leer van de Veda's spreekt over verschillende wereldtijdperken. Wij bevinden ons nu in het Kali Yuga, de donkere tijd, die ongeveer vijfduizend jaar geleden begonnen is. Deze tijd leidt ertoe dat het afwenden van het goddelijke licht totaal wordt. Zij gaat zover dat de materie in de plaats komt van het goddelijk-geestelijke. De mens krijgt het idee dat hij ontstaan is uit een spel van materiedeeltjes. Daarmee is iedere zin van het bestaan verdwenen. Deze situatie moet hij doorleven om uiteindelijk zichzelf te vinden.

Vrije ruimte

In de mystiek van het jodendom, de kabbala, wordt benadrukt dat de godheid een dergelijke ontwikkeling toelaat. Wij vinden hier de uitspraak dat God steeds weer ruimte schept en zich terugtrekt, opdat de schepselen tot zichzelf kunnen geraken, tot hun ware zelf⁶. God respecteert de vrijheid van zijn schepselen. Hij levert ze in een bepaald opzicht aan henzelf uit. Alles wat zij doen, slaat op hen terug, totdat de sluiers die hun blik op het absolute belemmeren, vaneengescheurd worden. Het Nieuwe Testament bevestigt deze zienswijze. Jezus is door de doop in de Jordaan tot Christus geworden en onmiddellijk daarna treedt de heer van deze wereld op hem toe. De beiden spreken met elkaar. De tegenstander dringt erop aan dat Jezus, de Christus, de stenen van deze wereld in brood verandert. De wereld zou daardoor, van onderen op, in een betere toestand geraken. Het leed zou van de mens afgenomen worden. Maar Jezus gaat niet

**God respecteert de vrijheid
van zijn schepselen**

© AMUN

in op deze uitnodiging, want de mens zou dan niet zichzelf vinden. Alleen na de ervaring van een fundamenteel falen wordt de juiste verhouding tot het absolute gevonden. Daarom verwijst Jezus op de noodzaak van een wedergeboorte, doordat hij de tegenstander wijst op het scheppende, goddelijke woord.⁷

Goethes Faust staat voor de mens van de moderne tijd. Net als vroeger, bij Job, bevindt de tegenstander zich in het gezelschap van God. 'Van tijd tot tijd zie ik de oude graag,' zegt Mefisto. Hij is de tegenstander, maar hij is van een andere soort dan bij Job. De mens heeft zich verder in het relatieve ontwikkeld, is tot een denkend wezen geworden met een zelfstandig ik. Mefisto spreekt met God over Faust en zij sluiten een verbond. 'Trek deze geest af van zijn oerbron,' luidt de opdracht aan Mefisto en het wordt hem voorspeld: 'Een goed mens is zich, in zijn duistere drang, wel bewust van de rechte weg.'⁸

De oerbron, het innerlijkste van de mens, dat wat in verbinding staat met het absolute, het goddelijke element, ontwaakt ten slotte ook in Faust. Eerst wil hij er op eigen kracht uitkomen 'wat de wereld in het innerlijkste bij elkaar houdt'. Onvermijdelijk faalt hij daarbij, ondanks alle magie van het ego en van het menselijke verleden en ondanks de hulp van Mefisto. Faust geraakt, als alle zoekende mensen, op een nulpunt, waarop hij niet meer verder kan, waarop de oude levenspatronen en de totale eigennutigheid ineenstorten. Nu kan hij door het absolute aangeraakt en geleid worden. In de afsluitende ver-

zen van Faust staat een belangrijke en bevrijdende erkenning: 'Al het vergankelijke is slechts een gelijkenis.' De hele relatieve wereld met al haar bewust-zijnstoestanden is symbool voor een hogere werkelijkheid, waarin de wezens zich bewust verenigen met het absolute. Weer naar deze verbinding gaan zoeken, daarin kunnen wij een levensopdracht zien. Die leidt tot verandering, tot transfiguratie, zoals de rozenkruisers het noemen. Aan de hand van het absolute, van het goddelijke in ons, is het mogelijk boven goed en kwaad uit te groeien, boven deze wereld uit te groeien... en pas daardoor zegenrijk in de wereld te werken. ▲

Voetnoten

1. Hannah Arendt, Über das Böse. Eine Vorlesung zu Fragen der Ethik. München, 12e druk 2017, blz. 77
2. De citaten zijn ontleend aan: J. van Rijckenborgh, De Egyptische Oergnosis en haar roep in het eeuwig nu, 3e en 4e deel (12e boek, vers 24; 3e boek, vers 7; 14e boek, vers 25)
3. Laozi, Daodejing
4. Armin Risi, Gott und die Götter, Neuhausen, Altenburg, 5e druk 2002, blz. 90
5. Armin Risi, blz. 91
6. Meer hierover bij Gershom Scholem, Die jüdische Mystik in ihren Hauptströmungen. Frankfurt am Main 1980, blz. 285 e.v. (Die Lehre vom Zimzum, der Selbsteinschränkung Gottes)
7. Matth. 4:3 e.v.
8. Goethe, Faust, Prolog im Himmel.

Het Boek – De Bijbel Maayke Stobbe

Het bestaat uit het Oude en Nieuwe Testament met daarin verhalen, psalmen, spreuken, profetieën en brieven. Delen zijn vertaald, veranderd, er is in geknipt en geplakt en er bestaan veel verschillende versies van, van kinderbijbels tot een Bijbel waarin de nadruk ligt op de natuur of de rol van de vrouw. Dan zijn er ook nog de verschillende vertalingen, vanuit het Grieks of het Hebreeuws, die oud of nieuwer zijn. Daarbij nog de keuzes die de vertalers gemaakt hebben om woorden en hun betekenis zo goed mogelijk weer te geven.

De auteurs

Veel verschillende personen en geschriften hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de Bijbel, en eigenlijk heeft elke Bijbel zijn eigen auteurs/vertalers.

Beginzin

In den beginne schiep God de hemel en de aarde. De aarde nu was woest en ledig, en duisternis was op den afgrond; en de geest Gods zweefde op de wateren. En God zeide: Daar zij licht! en daar werd licht. (De Statenvertaling uit 1614)

In het begin maakte God de hemel en de aarde. De aarde was leeg en verlaten. Overal was water, en alles was donker. En er waaide een hevige wind over het water. Toen zei God: er moet licht komen. En er kwam licht. (De Bijbel in gewone taal uit 2014)

Redenen om dit boek niet te lezen

Het is een dik boek, het is soms saai (zoals de opsomming van de afstammelingen van Abraham) en soms onbegrijpelijk (tenzij je meer weet over de achtergronden van een hoofdstuk en er goede uitleg bij hebt, dan is het heel interessant).

Redenen om dit boek wel te lezen

Het bevat ontzettend veel verhalen die op vrijwel alle kunst en cultuur uit het Westen invloed hebben (gehad). Je snapt dus eindelijk wat die herder in dat ene schilderij in het Rijksmuseum betekent. Je weet een heleboel over de geschiedenis van Europa en het Midden-Oosten. Je kunt zeggen dat je het hebt uitgelezen, terwijl de Bijbel het boek is dat het minst uitgelezen en het meest verkocht is. Dat is best een prestatie. Je kunt je je hele leven bezighouden met het lezen en interpreteren van de Bijbel en dus heb je maar een boek nodig in je boekenkast.

Mooiste zin

'En ze zullen niet zeggen: zie hier, of: daar, want zie, het koninkrijk Gods is in uw midden.' (Luc.17:21, Naardense Bijbel)

Rutger Bregman De meeste mensen deugen. Naar een kantelend mensbeeld

De auteur trok internationaal de aandacht omdat hij in Davos de daar verzamelde rijken der aarde opriep om gewoon belasting te betalen. Het kan anders in de wereld, en beter, vindt hij. Hij is ook schrijver van het boek Gratis geld voor iedereen.

Bregman ontkracht in zijn bestseller De meeste mensen deugen veel wetenschapsonderzoek waarin wordt geconcludeerd dat we als mens niet zouden deugen. We zijn gehersenspoeld met het idee dat we egoïsten zijn, zegt hij. We hebben systemen gecreëerd die het slechte in mensen naar boven brengen maar we zijn wel degelijk gebouwd om elkaar te vertrouwen. Als werkgevers uitgaan van het goede in werknemers kunnen er lagen managers tussenuit en kunnen werknemers zichzelf organiseren. Bewijzen dat het dan beter gaat, zijn er al.

De schrijver heeft een uitgebreide studie gedaan in de psychologie, archeologie en antropologie, naar de geschiedenis en gedragingen van mensen, en vindt steeds meer bewijs voor een hoopvol mensbeeld. Als je in het nieuws wordt overspoeld met negativiteit heb je kans op een chagrijnig wereldbeeld, en loop je de kans dat je een cynische zwartkijker wordt.

Dit boek gaat over een radicaal idee. Het is een idee waarvan de gevestigde macht het al eeuwen benauwd krijgt en

▷	TEKST: REDACTIE
▷	LAND: NEDERLAND
▷	RUBRIEK: BOEKEN

waar religies en ideologieën zich tegen keren, waarvan media weinig verslag doen en waarvan de geschiedenis één lange ontkenning lijkt te zijn.

Tegelijkertijd is het een idee dat onderbouwd kan worden door kennis uit menig vakgebied van de wetenschap, dat door de evolutie wordt gestaafd en door het alledaagse leven menigmaal bevestigd.

De meeste mensen deugen! In het boek voert hij vele voorbeelden aan.

Terug in de geschiedenis. Jagers en verzamelaars vormden vreedzame gemeenschappen. Toen de landbouw ontstond, ging het geleidelijk mis omdat profijt en privébezit daarmee steeds meer centraal kwamen te staan. Het groepsinstinct verloor zijn onschuld. In combinatie met schaarste en hiërarchie bleek dat voor de mensheidsontwikkeling een verkeerde afslag. (In het Amazonegebied leven nog stammen die niet begrijpen dat een stuk land van 'iemand' kan zijn. De aarde is van iedereen en dus van niemand. Hoe logisch!)

Geloof in verdorvenheid, zegt Bregman, is op een vreemde manier geruststellend. Het pleit ons vrij. Als de meeste mensen niet deugen, dan hebben verzet en engagement ook niet veel zin. Een zondige menselijke natuur is een gemakkelijke verklaring voor het kwaad. Economen zeggen: egoïsme moet je niet ontkennen, je moet er gebruik van maken. Verlangen naar geld brengt mensen over de hele wereld bij elkaar (vrije markt). Maar het kapitalisme slaat

op hol, de sociopaten zijn aan de macht, de menselijke maat is verloren gegaan in protocollen. Het uitgangspunt, een verkeerd mensbeeld, wordt een zichzelf vervullende profetie. We blijven in cirkels lopen, onze ondergang tegemoet.

Terecht constateert Bregman dat het besef van onze werkelijkheid vanuit de zogenaamde verlichtingsuitgangspunten juist onttaardt in cynisme, omdat die uitgangspunten egoïstisch handelen legitimeren tot de Amerikaanse inzichten dat zelfzucht (greed) goed is en dat egoïsme een deugd is ('the virtue of selfishness').

Bregman stelt: ons duistere mensbeeld is aan een volledige herziening toe. De problemen die we kennen, daar kunnen we iets aan doen maar daarvoor moeten we wel op een andere manier naar de wereld kijken. Onze systemen, nu ingericht op bestraffing en wantrouwen, moeten we drastisch hervormen. Vernieuwing en de uitweg uit de grote culturele en economische impasse zijn alleen mogelijk als we onze huidige benadering van wereld en mensheid revolutionair durven wijzigen en leren onze medemens met vertrouwen tegemoet te treden.

Is al te goed dan niet buurmans gek? Bregman is realist genoeg om naïeve empathie als een energievretende en uitputtende houding te karakteriseren en pleit voor een minder persoonlijke – en wat energie betreft neutralere – houding, namelijk die van compassie. Dat gaat in de richting van onpersoonlijke, maar wel betrokken liefde voor medemens en natuur. Sympathieke systemen zullen

sympathieke mensen voortbrengen. Als het idee dat de meeste mensen deugen de norm wordt, dan zou dit idee een revolutie ontkenen, de samenleving op haar kop zetten. Het is een levensveranderend medicijn waardoor je nooit meer op dezelfde manier naar de wereld kijkt. Recensenten noemen de ambitie om een aanval te doen – op een holistische manier – op het nog altijd actuele neoliberale standpunt dat ieder mens een nietsontziende egoïst is, zeker te prijzen, ook al toont de geschiedenis duidelijke voorbeelden van grote deugnieten. Conclusie: De meeste mensen deugen geeft een moedige draai aan de potentiële kracht van wederzijds vertrouwen in elk mens als basisdeugd – een hoopgevend perspectief.

Het boek is te koop in Pentagonam Boekwinkel, die als uitgangspunt voert: God-Kosmos-Mens.

Geheime Figuren der Rosenkreuzer – geestelijk testament van het Rozenkruis uit de achttiende eeuw

De uitgevers van het boek *'Geheime Figuren der Rosenkreuzer aus dem 16ten und 17ten Jahrhundert'*, gedrukt in Altona in de jaren 1785-88, verwijzen met hun afbeeldingen naar de bronnen van het Rozenkruisdenken. In de *Geheime Figuren* zijn symbolische en mystieke afbeeldingen en de verzamelde esoterische openbaringen van de rozenkruisers tot uitdrukking gebracht. In deze publicatie zijn in een zekere beperkte zin aanwijzingen vervat omtrent wat er tijdens de voorafgaande honderd jaar als rozenkruisers-stroming had gewerkt.

Het boek bestaat uit drie delen. Het eerste deel betreft een verhandeling van Hinricus Madathanus Theosophus, *'Aureum Seculum Redivivum'*, die al in 1621 was verschenen. (De auteursnaam Hinricus Theosophus is een anagram-pseudoniem van een de aanhanger van Paracelsus: Hadrianus a Munsicht, oorspronkelijk Seumenicht, een alchemist). De samenstellers brengen het mooiste uit een aantal zestiende en zeventiende-eeuwse 'pansofische' werken bijeen en de visuele inhoud is overweldigend. Waarschijnlijk is dit werk ontstaan binnen de kring van de 'Gold- und Rosenkreuzer' in Hamburg. Het prachtige werk bevat zesendertig platen met alchemistische, theosofische, hermetische en rozenkruisersvoorstellingen. De samenstellers werden geïnspireerd door de werken van een keur van pansofische

en Rozenkruis schrijvers, Valentin Weigel, Jacob Boehme, Heinrich Khunrath, Michael Maier, Michelspacher, Daniël Mögling, de al genoemde Munsicht, Georg von Welling en anderen. Het boek wordt ook wel beschouwd als het geestelijke testament van de achtttiende-eeuwse beweging van de Gold- und Rosenkreutzer.

Weer honderd jaar later zien we de werking van de rozenkruisers-stroming tot uiting komen in de arbeid van H.P. Blavatsky, in het bijzonder in haar boek *'Isis onsluierd'*. Veel van de inhoud van de figuren uit het werk van Hinricus heeft de Russische schrijfster in woorden opgetekend; een hoeveelheid westerse occulte wijsheid die nog lang niet aan het licht is gebracht is daarin terug te vinden, ook al is de compositie soms verward. Het is interessant om *'De geheime figuren van de rozenkruisers'* van Hinricus Madathanus Theosophus te vergelijken met dit werk van H.P. Blavatsky. We kunnen dan het beste vooral de eerste helft van de publicatie bekijken, die in de zin van de 'Figuren' is geschreven. In het tweede deel en in haar verdere werken verwijderde H.P. Blavatsky zich van de geestelijke stroming van de rozenkruisers en we dienen onderscheid te maken tussen haar eerste en haar latere publicaties.

Ook in de moderne tijd is er veel aandacht voor deze bijzondere uitgave. In een aantal artikelen in *Nieuw Religieuze Oriëntering* in de jaren vijftig van de vorige eeuw gaf de School van het Rozenkruis een uitgebreide toelichting

op de getoonde afbeeldingen. Ook Rudolf Steiner noemt het boek 'Geheime Figuren' in een voordracht in Neuchatel, op 27 september 1911, die is opgenomen in het boek *'Christiaan Rozenkruis en het geheim van de Rozenkruisers'*.

Dit uiterst zeldzame boek uit de achttiende eeuw in een Duitse facsimile-uitgave is verkrijgbaar bij de Rozenkruis Pers in een nieuwe uitgave, die als bouwsteen voor het Van Rijckenborgh-heim in Bad Münster (Noord-Duitsland) is vervaardigd. Daarin zijn nauwgezet alle 'Figuren' in losse vellen gedrukt, op hoogwaardig geschept papier dat het originele papier praktisch volmaakt benadert.

Tezamen met de apart afgedrukte 'originele' Figuren is het geheel in een overzichtelijke cassette op het oorspronkelijke grote formaat uitgegeven. Het is een sieraad voor uw boekenkast of leestafel en een spirituele bron vol wijsheid en overdenkingen.

Bestellen: www.rozenkruispers.com

▷	TEKST: HAN PEGMAN
▷	LAND: NEDERLAND
▷	RUBRIEK: KUNST

Zoals ik God zie

In lang achter mij liggende tijden
heb ik de Bijbel en geschriften

van oude Grieken gelezen,
met daarin een zeker beeld van God.

Hij werd er voorgesteld als een landman
de het goddelijke zaad, dat uit hemzelf voortkwam,

met een brede armzwaai uitzaaide
in de kosmische ruimte.

De oude Grieken spraken van de
Logos Spermatikos, of de uitzaaiende rede.

Al deze lichtzaden vormden om zich heen
een stralingsveld, te vergelijken

met elektronen rond om een atoomkern.
In dat stralingsveld, met in het midden dat
goddelijk atoom

werd na onzegbaar lange tijd
een mens geschapen

naar Zijn beeld en gelijkenis. De mens
kreeg ook de scheppingskrachten van de Vader.

En hij, de mens, schiep zich vervolgens een god
naar zijn eigen beeld en gelijkenis,

aanbad hem, bracht hem offers en stortte
al zijn krachten over hem uit.

Als antwoord keerde de narigheid terug.
Wat je zaait, zal je oogsten.

Op de Apollotempel in Delphi
staat boven de ingang geschreven:

Mens ken uzelf
En gij kent het heelal der Goden.

In de Bijbel staat dat de grootste zonde
Het gebrek aan ware kennis is.

De mensheid beging in de loop van de tijden
vele karmavolle daden.

Door goed en kwaad ontstonden in de wereld
waarin wij leven hemel en hel.

In de Bijbel staat ook: God is Liefde.
Is het geen Liefde dat wij aardbewoners

overstraald worden door de goddelijke Zon?
Het Licht van de zon uit ons planetaire systeem

schijnt over goeden en kwaden,
niet alleen over de goeden.

Hoe vaak mopperen wij over de zon, wanneer die
een dag teveel schijnt, of teveel water haalt?

Als besluit kan ik zeggen
dat ieder mens een goddelijk zaadatoom

In zijn hart draagt, waarvan hij zich bewust
zal worden en waaruit hij zal gaan leven.

Op die basis hebben wij elkaar
herkend en gerespecteerd.

Laten wij de aardse hemel en de aardse hel
aan ons voorbijgaan en de reis ondernemen.

